

Παροράματα τεύχους 86

Σελ. 30, στον τίτλο της αγγλικής περιλήψης του άρθρου: «The Treasure of Atreus in the Palace of Menelaus», να διαβαστεί «From the Treasure of Atreus to the Palace of Menelaus».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Άρμεγαν και κατά την προϊστορική περίοδο

Αυτό είναι το βασικό συμπέρασμα έρευνας που πραγματοποιήσε ο δρ Πλιν και συνδεδειγμένοι του στο Πανεπιστήμιο του Μπριστολ, αποδεικνύοντας ότι η διάρκεια των μακρινών εκείνων χρόνων ήταν τελικά συνθετωμένη από δύο όσα έχουμε πιστεύσει. Η πρώτη επιστημονική και ταυτοχρόνα αρχαιολογική απόδειξη υπάρχει κτηνοτροφίας βασίζεται στη μελέτη των υπολειμμάτων λιπαρών γάλακτος που βρέθηκαν σε θαλάσσια αρχαίον κυρίως αγγείων ηλικίας 6.500 ετών, τα οποία προέρχονται από 14 νεολιθικά αρχαιολογικές θέσεις της Μεγάλης Βρετανίας.

Ο σκύλοι και η καταγωγή τους

Από αρχαίες παραστάσεις προσαβούμε να αντλήσουμε στοιχεία για τη ποικιλία ράτσες σκύλων που συντρέφοντο τον άνθρωπο στο κυνήγι, στη φύλαξη κοπαδιών, στον πόλεμο, στα σιμωπιά, η ακόμη και για σκύλους που έπαιζαν με τα μικρά παιδιά ή έκαναν παρέα στα γυναικεία. Σκύλια μεγαλόσωμα, σκυλιά κυνηγάρια, σκύλοι του καναπέ, όλα προέρχονται από τρεις μόνο μόνες, τρεις θηλυκούς λύκους που εξημερώθηκαν περίπου πριν από 15.000 χρόνια, όπως μας πληροφορούν και δύο επιστημονικές ομάδες του Πανεπιστημίου Ουψάλα της Σουηδίας και του Βασιλικού Ινστιτούτου Τεχνολογίας της Στοκχόλμης, οι οποίες διεξήγαγαν σχετική έρευνα. Μάλιστα, γονδιακές μελέτες έδειξαν ότι το 95% των σύγχρονων σκύλων καταγόταν από θηλυκά που έζησαν στην ανατολική Ασία.

Άλμα με αλτήρα

Πρόφατα, ερευνητές του Πανεπιστημίου του Μάντσεστερ έβρισαν την απορία που υπήρχε σχετικά με τον ακριβή τρόπο χρήσης των αλτήρων (πέρανα η μολύβδινα βάρη που ζυγίζουν περίπου 10 κιλά), τους οποίους χρησιμοποίησαν οι αθλητές στην αρχαιότητα για τα άλματα. Σύμφωνα λοιπόν με την πρόσφατη μελέτη, η χρήση των αλτήρων αύξησε το μήκος του άλματος κατά 6% περίπου.

Ανεκδότη επιγραφή από την Αναστασία Σεργών

Η μελέτη μιας εντυπωσιακής νεκρικής στήλης από την Αναστασία Σεργών οδήγησε τον Π. Σαμουρά στην αντήληση σημαντικών πληροφοριών. Δύο νέα ονόματα προστίθενται στην έως τώρα γνωστή προσωπογραφία, το θρακικό ΒΑΣΤΕΚΛΑΣ και το ρωμαϊκό Κροσπίου, ενώ ο μελετητής οψήγησε και σε ενδιαφέρουσες υποθέσεις για την αρχαία τοπογραφία της περιοχής (βλ. *Ιστοριογεωγραφικά*, τόμος 8, Πάνασσα-Θεσσαλονίκη 2009).

Η Άμφισσα και η μαρτυρία των νομισμάτων

Παύλι ενδιαφέροντα είναι τα νέα στοιχεία σχετικά με την ιστορία της Άμφισσας, τα οποία έφερε στο φως ο Δρόσος Κροϊβατόγιαννης, μελετώντας 1.000 περίπου νομίσματα προερχόμενα από σωτική ανασκαφή στην Παλιή Χαρά Άμφισσας. Αναφορά σε αυτά γίνεται στην ανακοίνωση του μελετητή στο Β' Διεθνές Ιστορικό και Αρχαιολογικό Συνέδριο Αιτωλοακαρνανίας (Αγρίνιο, Μάρτιος 2002), η οποία τυποεδόθηκε «Η Άμφισσα τελευταίο προπύργιο των Αχαιών (μέσα β' αι. π.Χ.)». Η μαρτυρία των νομισμάτων. Η συνέχηση της έρευνας».

Γεωγραφικός πάπυρος

Σε ιδιωτική συλλογή βρέθηκε ο αρχαιότερος ελληνικός πάπυρος (250 x 325 εκ.), ο οποίος φέρει χάρτη σχεδιασμένο σε διάφορες χρονικές περιόδους, από τον 10 αιώνα π.Χ. έως τον 10 αιώνα μ.Χ. Στην πίσω πλευρά του χάρτη υπάρχουν γραμμένα όλα χέρη επαγγελματίες καλλιεργούν, η περιγραφή της (βιβλίου: όνομα, γεωγραφική θέση, αέρας, αναφορά σε διάφορες περιοχές και, τέλος, αποστάσεις μεταξύ διαφόρων τοποθεσιών κ.λπ. Αξιοσημείωτο είναι πως η πρώτη φράση του κειμένου του πάπυρου βρίσκεται στην αρχή του δεύτερου βιβλίου της Γεωγραφίας του Εφέσιου Αρτεμειδάρου, που αναφέρεται από τον Στράβωνα.

Αναπάντεχο εύρημα

Ψάχνοντας στις κοίτες των βιβλιοπωλείων που έμπουλιν παλιές εκδόσεις, έπεσε στα χέρια μας ένας χάρτης με τίτλο «Ιστορικός χάρτης «Νέας Ελλάδος», (Παριστόν-Αφροντιστόν, Βασιρική (Γίνδης), με ελληνικές αναμειώσεις, Μεγάλης Ισχύος, 1994, Μοράντο Καναδό». Σχεδόν χερσόγραφο, με σχήμα σε επικολομητή γραφάκια, και με ορισμένα σημεία του επιχρωματισμένα στο χέρι. Πρωτότυπη δουλειά, χρήση για όσους ενδιαφέρονται για την περιοχή και την ιστορία της.

Πόλεμος και... αρχαιότητες

Ανάμεσα στα δεινά του πολέμου στο Ιράκ και αυτό της καταστροφής και της λεηλασίας σημαντικών αρχαιοτήτων. Οι καταστροφές που ξεκίνησαν το 1991 με τον Πόλεμο του Κόλπου, συνεχίστηκαν λόγω του εμπάργκο, και ακόμη περισσότερο φέτος, με την εισβολή των Αμερικανών στον τόπο που κουβάλα ιστορία χιλετών και πολιτισμό πανάρχαιο, πολύτιμη κληρονομιά για την ανθρωπότητα. Μεγάλο μέρος των αρχαιοτήτων που γίνονταν από τους Βαϊβαρισμούς λεηλατήθηκαν, αποτελώντας λεία είτε του εδαβωμένου όγλου είτε των αρχαιοκαπιτών.

Βυζαντινό σάβανο

Το 2002, η λειψανοθήκη της αγίας Βαλτρούδης (Waudru ή Waltrude) ανοιχθηκε για μια ακόμη φορά, προκειμένου να εξεταστούν τα τρία κομμάτια υφάσματος που περιείχε. Τα υφάσματα ανήκουν σε τρεις διαφορετικές χρονικές περιόδους, και έτσι αποσαφήνθηκε να συστηθεί πρώτα το παλαιότερο υφάσμα (8ος αιώνας), που αναφέρεται «σάβανο» Δημιουργία βυζαντινού υφάσματος, το σάβανο και σκεπάζε τα στήθη της αγίας που έζησε τον 7ο αιώνα στην πόλη Μοις του σημερινού Βελγίου. Το Βασιλικό Ινστιτούτο Καλλιτεχνικής Κληρονομιάς (IRPA) έχει αναλάβει τη στέρωση και συντήρηση του υφάσματος. Εξέλλου, ένα ακόμη βυζαντινό υφάσμα αναγνωρίστηκε στη λειψανοθήκη της αγίας Lambert στη Λίγηρ. Τα υφάσματα αυτά αποτελούν ελάχιστα μαρτυρία για τις εμπορικές σχέσεις, την εποχή εκείνη, μεταξύ της Δύσης και της Κωνσταντινούπολης.

Η ψηφιακή βιβλιοθήκη της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής

Πρόφατα στο σύνολο των επιστημονικών αρχείων της βιβλιοθήκης της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής μέσω του Διαδικτύου (ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://cefael.efa.gr>) έχουν πλέον από τις 9 Απριλίου του 2003 όσα επιθυμούν να αντλήσουν στοιχεία από τις εκδόσεις που περιλαμβάνει η βιβλιοθήκη. Ο αρχικός σχεδιασμός είχε ως στόχο τη διάθεση στο Διαδίκτυο των Χρονικών των αναφορών, αλλά πολύ σύντομα περιέλαβε ολοκληρωτο το Bulletin de Correspondance και το σύνολο των μονογραφιών, προσφέροντας έτσι τον διαρκώς αυξανόμενο αριθμό των 250.000 σελιδιών. Δεν πρόκειται όμως μόνο για την απλή μεταφορά και συσώρευση των πληροφοριών, αλλά για ένα πολύ σημαντικό μεθοδολογικό έργο, που βοηθά στην έρευνα, χάρη σε ειδικά προγράμματα που αναπτύσσονται παράλληλα με το corpus του υλικού που περιλαμβάνει.

Αρχιμύη Μαυροπούλου

Ο πολιτισμός της ελιάς

Στο Μουσείο Γ' Γουναροπούλου πραγματοποιήθηκε εκδήλωση με θέμα «Ελιά Ελαία»: το ιερό κέντρο της Αθήνας στην αρχαιότητα» (2.4.2003). Ομιλήτρια ήταν η αρχαιολόγος Α. Τράντα-Νικόλη, ενώ την εκδήλωση πλαισίωσε έκθεση φωτογραφιών από τις τοχογραφίες του μινωικού ανακτόρου της Κνωσού καθώς και από τοχογραφία που φυλάσσεται στο Προϊστορικό Μουσείο Θήρας (βλ. αρχικά έκθεση: 2 Απριλίου έως 4 Μαΐου 2003).

Το Μουσείο της Ελιάς και του Ελληνικού Λαδιού

Στις 12 Απριλίου 2003 εγκαινιάστηκε στη Σπάρτη το Μουσείο της Ελιάς και του Ελληνικού Λαδιού, το πρώτο στο είδος του που δημιουργήθηκε στον τόπο μας, χάρη στην αμέριστη φροντίδα και αγάπη των ανθρώπων του Πολιτισμικού Ιδρύματος του Όμιλου Πελοποννήσου (ΠΙΟΠ), το οποίο αποτελεί τη συνέχεια του Πολιτισμικού Τεχνολογικού Ιδρύματος της ΕΤΒΑ. Πρόκειται για το τρίτο κατά σειρά θεματικό μουσείο που εντάσσεται στο δίκτυο του Ιδρύματος, μετά το Μουσείο Μετάξης στο Σουφλί και το Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης στη Δημητσάνα. Εξέλλου, έχει ήδη δηρομολογήσει η κατασκευή του Μουσείου Μαρμαροκόπησης στον Πύργο της Τήνου, ενώ στα μέσα σχεδία του ΠΙΟΠ εντάσσεται και η δημιουργία ενός Μουσείου Παροδοσικών Αγγειών στην Περδικαλιότητα στη Στυμφλία.

Το Μουσείο της Ελιάς και του Ελληνικού Λαδιού στεγάζεται σε ένα σύγχρονο αρχιτεκτονήμα, που ενσωματώνει το ερειπωμένο τμήμα της παλιάς Ηλεκτρικής Εταιρείας, ιδιοκτησίας του Δήμου Σπάρτης. Βασικό δομικό στοιχείο του η πέτρα, το ξύλο και το μέταλλο, που, συνδυαζόμενα αρμονικά, στε-

γάζουν τη μόνιμη έκθεση του μουσείου, στήμη με ιδιαίτερη προσοχή και καταθεσία, και διαρθρωμένη σε δύο επίπεδα. Μέσα από πληροφοριογράφους, με κείμενα, σχέδια και φωτογραφίες, αλλά και με τη βοήθεια αυθεντικών μηχανημάτων και πιστών αντγράφων εργασιών, παρουσιάζεται ο πολιτισμός της ελίας στην Ελλάδα από την αρχαιότητα έως σήμερα (όνη όροφος), αλλά και η εξέλιξη της τεχνολογίας των ελασσοστηρίων στο ελληνικό χώρο (κάτω όροφος). Η ύπαρξη έκθεσης, που προγραμματίζεται άμεσα, θα περιλάβει τους μηχανισμούς ενός προϊστορικού, ενός αρχαίου και ενός βυζαντινού ελασσοτήριου, καθώς και την ενότητα της ελαικοκαλλέργειας και της ελαίουλαλής.

Τα νέα αποκτήματα του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης

Ενα σημαντικό μολύβδινο κυκλαδικό αδαίο ανδρικής μορφής και ένα μαρμαρίνο ισοείδες ατακτικό, πιθανόν τραπεζοειδές, της γεωμετρικής περιόδου, δωρεά του Ιδρύματος Κυκλαδικής Τέχνης της Νέας Υόρκης, φιλοξενούνται πια στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης στην Αθήνα. Εξέλλου, για τα επόμενα χρόνια, οι επισκέπτες του μουσείου θα έχουν την ευκαιρία να θαυμάσουν στα ένα μαρμαρίνο αγαλμάτιο, επί δανειαμώ από το Ίδρυμα Arthur H. Sackler, το οποίο αναπαράσκει Μπισσοστήρα – κατά τη βουδαϊκή θρησκεία, καθόλου οι που απεικονίζονται ως από το στάδιο της νηφέας, ώστε να σώσει τους άλλους ανθρώπους.

Τα μονοπάτια του Πικιώνη

Ομόφωνα αποφασίστηκε, από την Επιτροπή του Διεθνούς Βραβείου Carlo Scarpa για τους Κήπους, να αναμεταβεί το βραβείο του 2003 στα «Μονοπάτια του Πικιώνη» κάτω από την Ακρόπολη των Αθηνών. Το γνήσιο σε όλους μια θαυμάσιο από δικό του όβουν περιπάτου και σημείων στάσης – που απλώνεται στους πρόποδες του Ιερού Βράχου, διασχίζονται την περιοχή του Αγίου Δημητρίου του Λουμβαριδίου και φτάνοντας έως και το «Μνημείο του Δικαστή» – σχεδιάστηκε από έναν μεγάλο δασκόλο του 20ού αιώνα, τον Δημήτρη Πικιώνη, και κατασκευάστηκε μεταξύ 1954 και 1957. Σήμερα η ανάγκη προστασίας του γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική, καθώς η περιοχή πρόκειται να υποστεί το βάρος της αύξησης των επισκεπτών ενόψει της Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας και των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Εκπόληση αυτή την κατάσταση επισημαίνει η Επιτροπή, η οποία μόλις στα 11 μήνες, φάσσε το ποσό των 20.000 ευρώ, που συνδεδεά το βραβείο, να χρησιμοποιηθεί για σχετική με το δικτύου των μονοπατιών έρευνα, έτσι ώστε να μια εα-κόμη λιθάρια για την αποτελεσματική προστασία και ανάδειξη της.

Κέντρο Έρευνας και Συντήρησης Αρχαιολογικού Υφάσματος

Τον Νοέμβριο του 2002 ιδρύθηκε το Κέντρο Έρευνας και Συντήρησης Αρχαιολογικού Υφάσματος, με στόχο τη μελέτη και τη συντήρηση των αρχαιολογικών υφασμάτων κάθε είδους, αλλά και των αρχαιολογικών καταλοίπων που σχετίζονται με τη διαδικασία παραγωγής τους (μόρφωσης υλες, κλωστής και εργαλεία). Πιο συγκεκριμένα, βασικοί στόχοι της εδολογίας και πολύ ενδιαφέροντος προσάθετος του Κέντρου είναι οι παρακάτω: α) Η ουσία της του corpus των υφασμάτων που βρέθηκαν στον αγαιικό χώρο. Μέσα από τη βιολογική και μωσειακή ανάλυση καταγράφει τα αναδεδείχεται η εξέλιξη και η ιστορία, θα προκύψουν οι ιδιαιτερότητες των ελληνικών υφασμάτων, οι ομοιότητες και οι διαφορές τους. β) Οι μελέτες για τη μεθοδολογία συντήρησης των αρχαιολογικών υφασμάτων, τα οποία αποκαλύπτονται συνήθως της ανασκαφής και φυλάσσονται κάποιος σε μουσεία ή αρχαιολογικές συλλογές. γ) Η επεξεργασία ενός λεξιλογίου υφαντικών όρων, έτσι ώστε να δημιουργηθεί το κατάλογο για τη μελέτη υφαστικού εργαλείου. δ) Η υποστήριξη επιστημονικών, εκπαιδευτικών, επιμωφωτικών, πολιτιστικών ή άλλων ανάλογων δραστηριοτήτων, καθώς και η φροντίδα για μια σωστή ενημέρωση, και μέσω της έκδοσης εδολογικών ενημερωτικού δελτίου για την έρευνα των αρχαιολογικών υφασμάτων στην Ελλάδα. Για περισσότερες πληροφορίες, τηλ.: 210-6431112, e-mail: carfax@hol.gr».

Σεμινάριο μουσειολογίας

Στο Κολέγιο Αθηνών πραγματοποιήθηκε από 22 Μαΐου 2003 και για δύο εβδομάδες το σεμινάριο μουσειολογίας «Κείμενα για μουσεία και εκθέσεις» του Προγράμματος Επιμωφωτικής, Ελληνικών. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επισκέπτονται τον δικτυακό τόπο <www.haef.gr>».

Διεθνής Ημέρα Μουσείων 2003

«Τα Μουσεία και οι Φίλοι τους» ήταν το θέμα που είχε ορίσει το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) για τον βετνό εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων (18 Μαΐου). Ως φίλοι των μουσείων νοούνται όλοι όσοι παρέχουν ηθική και οικονομική υποστήριξη, εδολογική εργασία, πολιτικές γνώμες και συμβουλές, οι εδολογούνται από την τοπική κοινότητα, που προσφέρουν εργασία

σε διάφορους τομείς, τα μέλη των συμβουλίων, οι ευεργέτες, οι δωρητές, οι διάφοροι ερευνητές, αλλά και οι επίτιμοι διευθυντές καθώς και τμήματα του προσωπικού των μουσείων. Τιμώμενο για το 2003 ήταν το Μουσείο Μπενάκη, ενώ στις 18 Μαΐου 2003 η είσοδος σε όλα τα μουσεία της χώρας ήταν ελεύθερη. Στο πλαίσιο του εορταστικού προγραμματισμού ηοικώς εκδηλώσεις (9-26 Μαΐου 2003). Ενδεικτικά αναφέρουμε τη ουσία της στραγγιγής τράπεζας «Μουσεία και Φίλοι των Μουσείων» στο Μουσείο Μπενάκη, την παρουσίαση των Πρακτικών της Επιστημονικής Συνάντησης «Αλέξανδρος Ελλάδος» ο Λαοιασός», που διοργανώθηκε από το Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο Αθηνών, τη Συνάντηση με θέμα «Μουσειακές δραστηριότητες ιδρυμάτων και «Οι Φίλοι των Μουσείων» τρώσι συνεργασίας» στο Ίδρυμα Οικ. Γ. Παροπούλου-Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής, καθώς και τη ουσία της στραγγιγής τράπεζας «Τα Μουσεία και οι Φίλοι τους» προβληματισμού γύρω από έναν σύγχρονο θεσμό», την οποία διοργάνωσε η Δημοτική Πινακοθήκη Ψυχικού.

Το στάγαστρο Ακρωτηρίου Θήρας

«Παρουσίαση των τεχνολογιών κατασκευής του νέου σταγαστρου στον αρχαιολογικό χώρο Ακρωτηρίου Θήρας» ήταν το θέμα εκδήλωσης που περιελάβε σχετικές με το θέμα ομιλίες και διοργανώθηκε από την Εταιρεία Στήριξης Σπουδών Προϊστορικής Θήρας (9 Απριλίου 2003). Για πληροφορίες, τηλ.: 210-3216920.

ARCHI-MED

Στο πλαίσιο του ARCHI-MED –πρώτης πειραματικής ενέργειας για τη διεθνή συνεργασία στον τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού στο χώρο της κεντρικής και ανατολικής Μεσογείου, στην οποία συμμετείχαν από καινού η Ελλάδα και η Ιταλία– εντάσσεται η έκδοση «Ένοιτο και Ικανότητες, Δίκτυα Οργανωσιακής Αρχιτεκτονικής». Θέμα της ομιλίας από τα αποτελέσματα του έργου 3.2 της ενέργειας ARCHI-MED, το οποίο αφορά τα οργανωσιακά μνημεία και το τοπίο που διαμορφώνουν οι Ένοιτο και οι Ικανότητες κατά τις μεταστοιχειώσεις κινήσεις τους στην κεντρική και την ανατολική Μεσογεία. Πιο χρήσιμα, μεταξύ των παρεχομένων της έκδοσης, το εμπεριστατωμένο Μήματα των ενδεικτικών κώσεων στην Πελοπόννησο, τη δυτική Στέρα Ελλάδα, την Ήπειρο και το Ιόνιο, αλλά και εκείνα των ιστοπικών κώσεων των Δωδεκανήσων.

Στο πλαίσιο της ενέργειας ARCHI-MED εντάσσονται, εξέλλου, και οι εξής ηλεκτρονικές εφαρμογές: α) Κάρτες κινήσεων της πολιτιστικής κληρονομιάς, το παραδοχό της Δωδεκανήσου (έγρο 3.1), β) Χαρτογράφηση ιστορικών μεταστοιχειωτικών κινήσεων και διατήρηση των ονών τους στην περιοχή της Μεσογείας (έγρο 3.2). Για περισσότερες σχετικές πληροφορίες, μπορείτε να απευθυνθείτε στη Διευθυντή Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, τηλ.: 210-3244083, 210-3251688-90 (Α. Τρυσποκού, Α. Τοπούρη).

CD-ROM για την Κρήτη

Σε τέσσερις συνολικά γλώσσες (ελληνική-αγγλική-γαλλική-γερμανική), και πλαίσιο από το ανάλογο οικονομικό υλικό, δίνεται η ιστορία της Κρήτης στο CD-ROM του Γεωργίου Παναγιωτάκη «Κρήτη» μια ιστορία 40 αιώνων (παραγωγή-copyright: Virtual Studio & Γ. Παναγιωτάκη).

Κυριακό Πανηγύρι

Ενα διήμερο με στόχο την προβολή του πολιτισμού και της ενιαίας πολιτισμικής κληρονομιάς της Κύπρου, της Ελλάδας αλλά και ολόκληρης της Ευρώπης, διοργανώθηκε, για δεύτερη συνεχή χρονιά, στις 31 Μαΐου και 1 Ιουνίου 2003, το Μουσείο Πελοπόννησος-Αρχαίας Κυπριακής Τέχνης, ο Πλοκάμιος Αθηνών και το Ίπτι της Κύπρου-Κυπριακή Προεδρία. Το πρόγραμμα περιελάβε παιχνίδια βασισμένα στα εκπαιδευτικά προγράμματα του μουσείου, εργαστήρια κεραμικής, διήγησι από παραμυθιόδες παραδοσιακών παραμυθιών της Κύπρου, με τη συνοδεία νηρωτικών λαϊκών οργάνων, προβολές των βυζαντινών κύπριων σκηνοθετών, έκθεση βιβλίου και κεραμικής, μουσικές εκδηλώσεις και βέβια, κυπριακή κουζίνα.

Ο Σύλλογος Πορτίτσας «Το Πνεύμα»

«Το πνεύμα» εμφανίστηκε στο –πνεύνο του σχολείου της Πορτίτσας το χειμώνα του 1927. Επέκροτο για μια φάρα των μαθητών –με ομορφιά την πίστη του δασκάλου τους σε υπερφυσικά όντα-, ο οποίος της ουσία συνεχίσε να ακολουθεί, δεκαετίες μετά την αποκαθήλιξη της, τους Πορτιτσιαστές, τα «πνεύματα» όπως τους αποκαλούσαν πια. Σήμερα έχει δώσει το όνομά της στο σύλλογο τους, που ιδρύθηκε το 1978 και η δράση του επεκτάται σε έργα υποδομής και στην ενίσχυση της αλληλογνωμής πολιτισμικής ταυτότητας. Με κέρι και αγάπη ο Σύλλογος Πορτίτσας «Το Πνεύμα» φροντίζει για την ανανέωση τριεκαοσίων εθίμων με δεσποδομοτικό χαρακτήρα, όπως τα «ρογκαστοδρία» (παράδοση των Θεοφανών) και τα «χελιδονιστάκια» (1η Μάρτ). Στη δράση του περιλαμβάνονται, επίσης, η ουσία, στο παλιό Δημοτικό σχολείο Πορτίτσας, μουσεία, βασικός στόχος του οποίου είναι η μελέτη και προβολή του πολιτισμού που αναπτύχθηκε διαχρονικά στην Πορτίτσα και την ευρύτερη περιοχή των Αγράφων, καθώς και η καλοσχημένη έκδοση ιστορικού περιοχόμενου cd-rom, με τίτλο «Μνήμες από την οικονομική ζωή στα Αγράφα: Το βυροδεθείο της οικογένειας Τσαοκάνια στην Πορτίτσα (1840-1956)».

Μεσόγειος θάλασσα: πηγή ζωής

Στις 27 Νοεμβρίου 2002 πραγματοποιήθηκε, στο Ινστιτούτο Γκαίτες, η παρουσίαση του περιβαλλοντικού εκπαιδευτικού πακέτου «Μεσόγειος θάλασσα: πηγή ζωής». Το σημαντικό αυτό έργο, που εκδόθηκε στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Μεσογειακού Συνδέσμου για τη Συμπύλη των Θιβαίων Χελωνών (MEDASSET), αναφέρεται στην ανάγνωση προτάσεων του θαλάσσιου περιβάλλοντος και της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς της Μεσογείου. Απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 6-12 ετών, και διακρίνεται για την εποπτικότητα του κειμένου και την οικολογική του ευαισθησία.

Αριστέα Βαενά

Μουσεία Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης

Πρόκειται για έναν φορέα με ποικίλες δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων και η συμμετοχή στη διοργάνωση των Φωτογραφικών Συναντήσεων Κυβερνή (26-27 Οκτωβρίου 2002), που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του πρώτου Επιστημονικού Συνεδρίου για την ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφίας. Στη συνάντηση αυτή επιστημονικά-ερευνητικά παρουσιάσαν θέματα που θα ενδοθούν με τη φροντίδα του Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης. Η ελληνική φωτογραφία εξετάστηκε από ιστορική αλλά και κοινωνιολογική και αισθητική άποψη.

Φως-Εικόνα-Πραγματικότητα

Το δημόσιο φόρουμ για την τέχνη και την επιστήμη, που διοργανώθηκε τον Μάιο του 2003 στην Αίγινα, η πρώτη Ακαδημία –με την πλατωνική έννοια– Αιγίνης, αποτέλεσε μια πολύ ενδιαφέρουσα προσπάθεια φορέων από τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες για την έναρξη διάλογου με κάθε ενδιαφερόμενο, τους ντόπιους, τους δασκάλους αλλά και τους μαθητές, σχετικά με το νόημα και την επίδραση των οπτικών μέσων στην σύγχρονη πραγματικότητα. Βασικός άξονας των ποικίλων εγκαταστάσεων που παρουσίασαν καλλιτέχνες, των εκθέσεων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και συμποσίων που περιελίχθηκαν στην Ακαδημία Αιγίνης, η διεπιστημονική προέγγιση του θέματος «Φως-Εικόνα-Πραγματικότητα». Για περισσότερες πληροφορίες, δικτυωτός τόπος: <www.light-image.net>, e-mail: <annelles@light-image.net> (Annelies Vilim).

Rtouch, άγγιγμα τέχνης

«Η τέχνη έχει τις ρίζες της στην καθημερινή ζωή» λέει η Ρόζι Κωνσταντοπούλου, που εικονίζει πρόσφατα το νέο δίσκωτο εκθέτηριο καλλιτεχνικών αντικειμένων στην οδό Μισούλη 9 στον Ψυχρό, συνεχίζοντας την παράδοση της οικογενείας της, που ξεκίνησε την επιχείρησή της το 1854, στη Σμύρνη. Ευχόμαστε το νέο στέκι να συνεχίσει να μαζεύει ανθρώπους του πνεύματος και του καλού γούστου, και να προσφορέσει όχι μόνο μουσεία και συλλογές (Μουσείο Μπενάκη, Λαογραφικό Μουσείο Ναυπλίου) αλλά και ιδιωματικές μερίδες με σπάνια αυθεντικά κομμάτια και άλλα, λιγότερα σπάνια, πάντοτε όμως διαλεγμένα με γούστο αντικείμενα (χερσοποίητα γυάλινα, ξύλινα και μεταλλικά, όπως κομπολόγια, κοσμήματα, πιάτα, εικόνες κ.ά.).

Πρωτόλαδο και συνταγές χιλιών χρόνων

Η εταιρεία «Mesogaiia» κάνει ιστορική της ρίζες και φτάνει έως και χίλια χρόνια πριν, προκειμένου να φέρει και πάλι στο προσκήνιο γεύσεις πλούσιες και ξεχασμένες στο παρελθόν. «Πρώταλη καλής ζωής» χαρακτηρίζουν την κάθε συνταγή που έλκει την καταγωγή της από τα βάθη του χρόνου, αλλά έχει υποτεθεί ως μέτρο και όπου χρειάζεται την ευρωπαϊκή παράδοση της σύγχρονης τεχνολογίας. Για παράδειγμα, στη θέση του φλιμανριού εκθαλασσώ του με τη σύγχρονη επεξεργασία προτείνεται η χρήση του πρωτόλαδου, το οποίο προκύπτει από ειδική επεξεργασία, ώστε να διατηρείται ανέπαφο το έντονο άρωμα της πρόσνης ελιάς. Κατά την εξαγωγή του χρησιμοποιείται νερό χαμηλής θερμοκρασίας, όπως συνέβαινε και στην αρχαιότητα, έχουν εγκαταλειφθεί ουσίως οι μολύβδους που αλλοιώνουν την ποιότητα του προϊόντος. Το πρωτόλαδο, που είναι είδος ομογενομένου, αποτελεί αποκλειστικό προϊόν της εταιρείας «Mesogaiia». Στις προτεινόμενες γεύσεις ανήκουν και το πικτόγαλο Χανίων (είδος μαλακής, πολύ εύγεστης μιλθούρας) ή το νομπίουλο Κέρκυρας (που μοιάζει με το προσούτο). Η διάθεση των προϊόντων γίνεται από το κατάστημα στη συμβολή των οδών Νίκης και Κυβερνητών, όπου καθημερινά υπάρχει και φρέσκο ζυμητό ψωμί από το Βασιλικό Βιολέας.

A. M.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Από την Αίγυπτο στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Δύο σημαντικές, εξαιρετικά ενδιαφέρουσες εκθέσεις λειτουργούν στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών από τις 3 Ιουνίου έως και τις 15 Ιουλίου 2003 (καθημερινά 10:00-20:00). Στο φουαγιέ του ισόγειου φιλοξενούνται πορτρέτα φαγιούμ,

γλυπτά και διάφορα αντικείμενα, κυρίως κοσμήματα, που χρονολογούνται από την 3η χιλιετία π.Χ. έως και τη ρωμαϊκή περίοδο και προέρχονται από το Μουσείο του Κάιρου. Στο φουαγιέ της πλατείας προμπούται η έκθεση «Η νέα κολλοδα του Νέιλου», με φωτογραφίες και σχετικά μετρητά με τις άγριες νεκροπόλες και τα μοναδικά ομορφιάς τοπία των οάσεων της Δυτικής Ερήμου.

Ο ταύρος και η λατρεία του στη Μεσόγειο

Από τη Βαρεκλίνη στην Αθήνα ταξίδεψε η έκθεση «Ο ταύρος και η λατρεία του στη Μεσόγειο», και βόρως φιλόξενο περιβάλλον στο Μουσείο Μπενάκη, εννοασμένη στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας 2001-2004 (19.3.2003-7.6.2003). Η έκθεση αφιγήθηκε τους πολλαπλούς συμβολισμούς που αποδόθηκαν στον ταύρο στην περιοχή της Μεσογείου και την περιφέρεια της. Περιλάμβανε έργα από τη Μικρά Ασία και τα υψίπεδα της Ανατολίας, τη Μεσοασία, τη Φοινίκη, την Παλαιστίνη, την Περσία, την Κύπρο, την Αίγυπτο, την Ελλάδα, την Κρήτη, την Ιταλία και την Ιβηρική Χερσόνησο. Τα εκθέματα χρονολογούνται από την αρχαιότητα μέχρι την εποχή της εμμερικής του Χριστιανισμού, ο οποίος ενσωμάτωσε στοιχεία πολλών από τις λατρείες που συνδέονταν με τον ταύρο. Εξ ήταν οι βασικές θεματικές ενοότητες στις οποίες χωρίζονταν: ο βουβαλός ταύρος, ο ομόρνος ταύρος, ο ταύρος και η ζωή της κοινότητας, ο ταύρος και τα στάδια της ζωής, ο ταύρος και η μεταβατική ζωή, ο ταύρος και η σωτηρία της ψυχής. Εκείνο που αποκόμισε η επισκέπτης της έκθεσης ήταν η αίσθηση της συνάτησης των πολιτισμών που αναπτύχθηκαν γύρω από τη λέκάνη της Μεσογείου. Η παρουσίαση των έργων ήταν εξαιρετικά υποβλητική, με το κοινό χωρίς να κινείται στο χώρο, συνδυασμένο με το σκούρο κρύλλο και χαμηλά φωτισμό. Ο ενημερωτικός κατάλογος της έκθεσης περιλάμβανε όλα τα εκθέματα και αντίστοιχα ενημερωτικά κείμενα.

A. M.

Η κεραμική του Ιαπύγυμ

Η κεραμική των Ιαπύγυμ, αρχαίων κατοίκων της Αιουπλίας στην Ιταλία, ήταν το θέμα έκθεσης που οργανώθηκε στο Παρίσι (6-29.2.2003). Οι Ιαπύγυμ αφιέρωσαν ως μόνες μαρτυρίες του πολιτισμού τους την κεραμική τους και νεκρικές στήλες. Η πρώτη γραπτή αναφορά σε αυτούς ανήκει στον Ηρόδοτο, ο οποίος ανέφερε ότι οι Ιαπύγυμ θεωρούσαν εαυτούς απογόνους των Κρητών. Τα αγάλια των Ιαπύγυμ, όν και έντονα επηρεασμένα από την ελληνική κεραμική, διατηρούν τον δικό τους χαρακτήρα.

Ταξίδι στον κόσμο των αρχαίων ελληνικών Μαθηματικών

Στο Πολιτιστικό Κέντρο «Ελληνικός Κόσμος» (Περασμάς 254, Ταύρος) θα λειτουργεί, για τα επόμενα δύο χρόνια τουλάχιστον, η έκθεση «Υπατία και άλλα λύση: Ταξίδι στον Κόσμο των Αρχαίων Ελληνικών Μαθηματικών». Η πρωτότυπη αυτή έκθεση, που διοργανώθηκε το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, πρόβλεψε τη γέννηση και την ανάπτυξη της μαθηματικής επιστήμης στον αρχαίο ελληνικό κόσμο, και επιστρέφει να αναδείξει τη σημασία των αρχαίων ελληνικών Μαθηματικών για τον ελληνικό και, γενικότερα, τον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Ταξίδεψαν και στη Θεσσαλονίκη...

Στο Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης (τηλ.: 2310-566716) φιλοξενήθηκε από τις 10 Μαΐου έως τις 15 Ιουνίου 2003 η φωτογραφική του Σωκράτη Μευρομήτη της περιόδου 1975-2002, από τα έργα αναπομνηστικής στην αθηναϊκή Ακρόπολη.

7η Διεθνής Φωτογραφική Εμπειρία Μνημείων

Κάθε χρόνο, στο πλαίσιο των «Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς», διοργανώνεται σε σχέση με φωτογραφίες μαθητών και σπουδαστών που έχουν διακριθεί σε σχετικό διαγωνισμό. Ετσι κι εφέτος, 175 νέοι και νέες από 22 ευρωπαϊκές χώρες συμμετείχαν στην «7η Διεθνή Φωτογραφική Εμπειρία Μνημείων», που παρουσιάστηκε στην Αθήνα Τέχνης της Στοάς του Βιολέ (27.1-1.02.2003). «Τι είναι πολιτιστική κληρονομιά» είναι το ερώτημα που τέθηκε σε μαθητές και σπουδαστές Ενωίων Λυκείων και Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαίδευτηρίων. Στην πρόσκληση ανταποκρίθηκαν 500 μικροί φωτογράφοι και η... σπαρέδι τους ήταν 7.000 φωτογραφίες, από τις οποίες όσες διακρίθηκαν παρουσιάζονται στην έκθεση.

A. M.

Έκθεση πιστών αντιγράφων των τοιχογραφιών της Θήρας

Για έκτη συνεχώς χρονιά πραγματοποιείται η έκθεση πιστών αντιγράφων, σε φυσικό μέγεθος, των συντηρημένων έως σήμερα τοιχογραφιών του Ακρωτηρίου Θήρας, στο συνεδριακό κέντρο Πέτρο Νουμικού στα Θηρά Σαντορίνης (5 Μαΐου-15 Οκτωβρίου 2003, καθημερινά 10:00-20:00).

Ταξιδιώτες ζωγράφοι στην Κύπρο (1700-1960)

Στην έκθεση (15 Απριλίου-1 Ιουνίου 2003) παρουσιάστηκαν περίπου 300 έργα 120 επαγγελματιών αλλά και ερασιφίλων ευρωπαίων ζωγράφων που επισκέφθηκαν την Κύπρο από το 1700 έως το 1960. Ήρθαν από την τουρκικότητα έως την περίοδο της βρετανικής κατοχής. Πρόκειται για έργα που μινωκίζονται ή φυσικά καλώς του νησιού, μέσα όμως από την εκακτική απεικόνιση του φυσικού περιβάλλοντος της Κύπρου, παρακολουθούμε και την ιστορική πορεία της και διαπιστώνουμε τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα του τόπου. Είναι χαρακτηριστικό ότι τον 18ο αιώνα, παρά το γεγονός ότι η Κύπρος αποτελεί τμήμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, οι ταξιδιώτες ζωγράφοι επέλεγαν να προβάλλουν τον ευρωπαϊκό χαρακτήρα του νησιού, ενώ, με το πέρασμα στη διάδοχη κατάσταση της βρετανικής κατοχής, η Κύπρος απεικονίζεται ως εξωτικό προορισμό με πάρα πολλά στοιχεία από την Ανατολή. Τα έργα της έκθεσης φιλοεπλήθησαν στο Βυζαντινό Μουσείο της Αθήνας και προέρχονται από τη συλλογή Κώστα και Ρίτας Σαβέρη.

A. M.

Ο τελευταίος ελληνισμός της Μικράς Ασίας

Πλούσια ήταν η έκθεση, με θέμα «Ο τελευταίος ελληνισμός της Μικράς Ασίας» (22.12.2002-31.3.2003), στην οποία διοργανώθηκε η διευθέτηση Λοκικού Πολιτισμού του ΥΠΠΟ, το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών και η Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδας στο Περιστέλι του Μεγάρου της Παλαιάς Βουλής, χώρο ιδανικό για εκθέσεις ιστορικής μνήμης του πρόσφατου παρελθόντος. Στο πλαίσιο του εορτασμού των 80 χρόνων από το Μικρασιατικό Καταστροφή, η έκθεση αξιοποιούσε το σχετικό ιστορικό υλικό, αναυνθίζοντας με χρονική αλληλουχία και σε θεματικές ενότητες τα γεγονότα που σημάδεψαν τον τελευταίο ελληνισμό, που φιλοξενήθηκε η μικρασιατική ήρωη της Καταστροφής του 1922. Η οργάνωση της ζωής του υποδόμιου μικρασιατικού ελληνισμού, τα προβλήματα που αντιμετώπιζε, ο καθοριστικός ρόλος της εκπαίδευσης και της Εκκλησίας για την επιβίωσή του, αποτέλεσαν βασικούς άξονες της έκθεσης. Παράλληλα, παρουσιάστηκαν τα κορυφαία πολιτικοπολιτισμικά γεγονότα, που καθόρισαν την τύχη του μικρασιατικού ελληνισμού από τον Α Πάγκομο Πόλεμο έως το 1922. Οι αναφορές της έκθεσης δεν περιορίζονταν στο χώρο της δυτικής, παραλακικής Μικράς Ασίας, αλλά επεκτεινόταν και σε άλλες περιοχές, που αποτέλεσαν επίσης του ελληνισμού, όπως η Καπαδοκία, ο Πόντος αλλά και η Ανατολική Θράκη. Ειδικότερα, από το υλικό της έκθεσης, ιδιαίτερη ενδιαφέρουσα παρουσιάζει οι φωτογραφίες σηνών μάχης αλλά και καθημερινότητας, από τις ημέρες της μικρασιατικής στρατιάς. Τις φωτογραφίες είχαν τραβήξει στρατιωτικοί-φωτογράφοι, ερασιτέχνες φωτογράφοι, επαγγελματίες, αλλά και ζωγράφοι, που ήθελαν πρώτη ύλη για την τέχνη τους.

Περιήρωτη ήταν και το στοιχείο της διαπολιτικής εκθεμάτων και μουσικής στην έκθεση. Ο επισκέπτης περιελάμβανε στην έκθεση, ακούγοντας χαρακτηριστικά δείγματα της μουσικής του ελληνισμού της Μικράς Ασίας, ηχογραφήσεις του 1930, αλλά και σύγχρονες ηχογραφήσεις βασισμένες στις αυθεντικές εκτελέσεις, που δημιουργήσε ειδικά για την έκθεση το Μουσικό Λογαριασμό Αρchie του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Το σπάνιο μουσικό υλικό έχει εδωθεί σε δύο CD ήχου, με τίτλο «Τι τραγουδάει η Καπαδοκία» και «Μουσικές της Ιωνικής Της» αντίστοιχα, που συνθέτονται από μικρού σχήματος έκθεση με μουσικόλογοι ανάληξη και σχήματα. Το ενημερωτικό έντυπο της έκθεσης ήταν συνοπτικό, φροντισμένο και καλαίσθητο, έτσι ώστε να μείνει τελικά στη βιβλιοθήκη του επισκέπτη.

A. M.

Η πόλη φιλοξενεί το λιανικό εμπόριο

Πρόκειται για τον τίτλο της έκθεσης που πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών, στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2002 (26.9-15.12.2002). Μέσω των εκθεμάτων (αντικείμενα και αρχαιολογικό επιχειρήματα) η παρουσίαση της δραστηριότητας του Εμπορικού Συλλόγου Αθηνών κατά τον 19ο και 20ό αιώνα.

Η Ελλάδα του Κώστα Μπαλάφα

Ο καλλιτέχνης Κώστας Μπαλάφας έκοψε πάνω στη «ριπίδα» της Ελλάδας των περασμένων 50 χρόνων και κατάγραψε με το φακό του τη ζωή στη μεταπολεμική ελληνική πραγματικότητα. Το Μουσείο Μπενάκη αγάλισε και ανέδειξε τις ασπράχινες φωτογραφίες του Κώστα Μπαλάφα σε μια έκθεση (4.2.2003-3.3.2003), που είχε τίτλο «Φωτογραφικές μνήμες από τη σύγχρονη Ελλάδα» και περιλάμβανε φωτογραφίες του καλλιτέχνη κυρίως από τη γενετήριά του, την Ηπειρο.

A. M.

Έλληνες χαρακτές στον εικαστικό κόσμο

Στην έκθεση που φιλοξενήθηκε στο Μέγαρο Ευνάρδου παρουσιάστηκαν (26 Μαρτίου-18 Μαΐου 2003) 141 έργα 116 ελληνών καλλιτεχνών, που είτε ασχολήθηκαν αποκλειστικά με τη χαρακτηριστική είτε παράλληλα με τη ζωγραφική. Πρόκειται για συλλογή του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης, η οποία πε-

ριλαμβάνει έργα επηρεασμένα από τα ευρωπαϊκά πρότυπα στις αρχές του αιώνα αλλά και έργα «απογαλακτισμένα» από την ευρωπαϊκή παραγωγή.

A. M.

Ασαντούρ Μπαχαριάν: αναδρομική έκθεση

Έκθεση ζωγραφικής του Ασαντούρ Μπαχαριάν διοργανώσε το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης στο Μέγαρο Ευνάρδου (11.12.2002-9.2.2003). Στην έκθεση περιλαμβάνονται έργα από όλες τις περιόδους του καλλιτέχνη, κυρίως έργα τόσο εκείνα των χρόνων που ο Μπαχαριάν ήταν πολιτικός κρατούμενος.

A. M.

«Αποκτήματα 2001-2002» του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης

Το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης διοργάνωσε έκθεση με τίτλο «Αποκτήματα 2001-2002: Ζωγραφική και Έγκαταστάσεις» (22.12.2002-23.2.2003). Στην έκθεση –που παρακολουθούσε διαδοχικές τάσεις της σύγχρονης ελληνικής τέχνης, ξεκινώντας από τα τέλη της δεκαετίας του '50, με τους κύριους εκπροσώπους της γαυμένους γενιάς του '60– παρουσιάστηκαν όλα τα έργα που αγοράστηκαν από το Μουσείο τα τελευταία δύο χρόνια αλλά και παρά σημαντικές δωρεές καλλιτεχνών και μη.

Σύγχρονη ελβετική αρχιτεκτονική στην Αθήνα

Η έκθεση «A matter of Art - Σύγχρονη ελβετική αρχιτεκτονική στην Αθήνα» (29.11-17.2.2003) ήταν ενδιαφέρουσα για διάφορους λόγους: πρώτον, γιατί περιελάμβανε 17 έργα ελβετικής αρχιτεκτονικής, η οποία έχει να επιδείξει εξαιρετικά διαγμένα δωρικής καθοραότητας των γραμμών, ενώ ένα ακόμα χαρακτηριστικό της είναι ότι προχωρά σε καινοτομίες που εντάσσονται ομαλά στο τοπίο δέλταρου, γιατί πρόκειται για έργα πρόσφατης αρχιτεκτονικής παραγωγής (σχεδιασμένα την τετραετία 1997-2000), τα οποία δεν απορρίπτονται του παρελθόν και αποτελούν πρότυπα τεχνικής τελειότητας και τριτόν, για τον τρόπο που εκθέτεται τα σχέδια: σε μεγάλα φωτογραφικά πάνω κρεμασμένα σε συμπαικνόμενα από την οροφή. Την έκθεση οργάνωσε το Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής, σε συνεργασία με την Πρεσβεία της Ελβετίας στην Ελλάδα, στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.

A. M.

Ελληνίδες ζωγράφοι εχάραξαν

Στην Παναθηναϊκή Γρηγοράκη «Μουσείο Χαρακτικής» (Υακίνθων 4, Π. Ψυχικό) παρουσιάστηκαν (3.3-30.4.2003) χαρακτηριστικά έργα από καλλιτέχνιδες των αρχών του 20ού αιώνα, δηλαδή της πρώτης γενιάς ελληνικών χαρακτικών. Η έκθεση έγινε με αφορμή την Ημέρα της Γυναίκας (8 Μαρτίου) και έδωσε στο κοινό την ευκαιρία να συνειδητοποιήσει πόσο αργά άρχισαν οι γυναίκες να μπαίνουν «επισημα» στο χώρο της τέχνης.

Γυναίκες ζωγράφοι από τον ισλαμικό κόσμο

Στο πλαίσιο της έκθεσης «Αποκαλύπτοντας το πρόσφατο. Γυναίκες ζωγράφοι από τον ισλαμικό κόσμο» (27.1-23.2.2003), επιχειρήθηκε η αναστροφή της στερεότυπης και γραφικής εικόνας που έχει ο δυτικός κόσμος για τη γυναίκα του Ισλάμ, η οποία, στην πραγματικότητα, κάθε άλλο παρά ασχολείται μόνο με το να φορά το τσαντόρ της: αντίθετα, μπορεί να ασχολείται και με την τέχνη, να ζωγραφίζει και να στέλνει μνημόνια που μαρτυρούν όμοια Ανατολής στο... άλλο μισό του πλανήτη. Σ' αυτή την έκθεση 51 γυναίκες ζωγράφοι από 21 μουσουλμανικές χώρες παρουσιάζουν τον ισλαμικό κόσμο – όπως τον ζουν και τον αντιλαμβάνονται οι ίδιες– μέσα από τα έργα τους, τα οποία προέρχονται από τη μόνιμη συλλογή της Εθνικής Παναθηναϊκής της Ισλαμικής. Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στην Τεχνόπολη της Αθήνας, και έχει προγραμματιστεί να ταξιδέψει σε μεγάλες πόλεις της Ευρώπης, της Αμερικής και της Ασίας.

A. M.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός στα Βαλκάνια

Με θέμα τα πολλαπλά κρούσματα καταπίεσης των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της εθνοθλαστικής ανθρωπίνων υμών σε χώρες των Βαλκανικών οργανώθηκε πολυμεταλεπτική έκθεση φωτογραφίας με τον τίτλο «Κοινωνικός αποκλεισμός στα Βαλκάνια» στο Κέντρο Τεχνών του Δήμου Αθηναίων. Οι μαρτυρίες του φακού 31 Ελλήνων φωτογράφων και φωτορεπόρτερών που τον προήδον οδοποκίτες στις γενετικές χώρες, όπου περισσότεροι εικόνες ανθρώπων που δοκιμάζονται: πολιτικοί πρόσφυγες, οικονομικοί μετανάστες, τρωφίμοι ασύλων και φυλακιστών, μέλη εθνικών και θρησκευτικών μειονοτήτων. Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του θεματικού «Ήμερες Φωτογραφικής Διερεύνησης-Φωτογραφικός Κόσμος», που διοργανώθηκε για τρίτη χρονιά εκθέσεις σε συνεργασία με την «Πρωτοβουλία Ελλήνων Φωτογράφων» και του Πολιτισμικού Οργανισμού του Δήμου Αθηναίων.

A. M.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Συμπόσιο για τη δουλειά στον αρχαίο κόσμο

-Πολιτιστικές διαφοροποιήσεις-κοινωνικές αντιστάσεις στον αρχαίο κόσμο: γραπτός πηγές και εικονογραφία για τη δουλειά και άλλες μορφές εξάρτησης: τίτλος: «Recherches sur l'Éclavage Antique (GIREA)», που προγραμματίζεται να διεξαχθεί στη Μυτιλήνη το τριήμερο 5, 6 και 7 Δεκεμβρίου 2003, και διοργανώνεται από το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου και την Κ' ΕΠΚΑ. Η θεματική της Συνάντησης στρέφεται γύρω από την αποδοτικότητα των στοιχείων εκείνων που καλλιεργούν τους δούλους κοινωνικά και πολιτιστικά διακρίσεις. Οι ενδιαφερόμενοι ομλήτες καλούνται να πραγματοποιήσουν ιστορικά και αρχαιολογικά δεδομένα, που αποκαλύπτουν την ταυτότητα των δούλων και των άλλων εξαρτημένων ατόμων ή ομάδων. Τα δεδομένα αντλούνται ασφαρώς από τις γραπτές πηγές πάσης φύσεως (φιλολογικές, νομικές αλλά και επιγραφικές), ενώ ανακλύονται και από άλλους πληροφορίες από την εικονογραφία (ανεικονογραφία, γλυπτική κ.ά.) και από τις αρχαιολογικά χαρακτηριστικά (τοπογραφία, χώροι εργασίας, διαμονής κ.ά.) ενώ ιδιαίτερα ευπρόσδεκτες. Οι εργασίες του Συμποσίου θα μπορούσαν να διαρθρωθούν γύρω από τους ακόλουθους θεματικούς άξονες, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα στοιχεία της ταυτότητας ενός ατόμου ή μιας ομάδας διαμορφώνονται κατά κανόνα μέσα σε ένα πλαίσιο σχέσεων εξουσίας: α) στοιχεία πολιτιστικής/κοινωνικής ταυτότητας που συμβάλλουν στη νομοποίηση των σχέσεων εξουσίας, β) στοιχεία πολιτιστικής/κοινωνικής ταυτότητας που σχετίζονται με γεγονότα ή αξίες αντίστασης.

Για δηλώσεις συμμετοχής στο συνέδριο, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: «GIREA2003@aegean.gr» ή στον καθηγητή και μέλος της οργανωτικής επιτροπής Π.Ν. Δουλιώλη, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας-Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη 81100, τηλ./fax: 22510-36312. Στο δελτίο συμμετοχής θα πρέπει να αναφέρονται το όνομα και η διεύθυνση (ταχυδρομική και ηλεκτρονική) του ενδιαφερόμενου, ο τίτλος της ανακοίνωσης και μια περίληψη παρουσίαση του θέματος. Η διοργάνωση του Συμποσίου θα καλωπεί τα εφόδα φιλοξενίας των ομιλητών στη Μυτιλήνη.

Η αρχαία αιγυπτιακή μαγεία

Η Αρχαιολογική Κατεύθυνση του Τμήματος Μεσοεγγαίων Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιολογίας και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Αϊν Σέιχ, διοργανώνει στη Ρόδο (27 έως 29 Ιουνίου 2003) το 10 Διεθνές Εξειδικευμένο Συμπόσιο Αρχαιολογίας, με θέμα «Αρχαία αιγυπτιακή θεολογία και δαιμονολογία: μελέτες επί του θεϊκού και δαιμονικού στοιχείου στην αρχαία αιγυπτιακή μαγεία». Για πληροφορίες, τηλ.: 22410-99341, 22410-99385-6, fax: 22410-99320, e-mail: «koussouli@pages.aegean.gr» (Δρ Π. Κουσσούλι).

Ανασκαφή και έρευνα IV

Στις 17-18 Απριλίου 2003 παρουσιάστηκε, στο κεντρικό κτίριο του Πανεπιστημίου Αθηνών, στην οδό Πατισσίων 30, το ερευνητικό έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σημεία αναφοράς των διαλέξεων, η περιβαλλοντική αρχαιολογία και η μηχανική Κορήνη, στον αφορά στην προϊστορική αρχαιολογία, η βυζαντινή αρχαιολογία, η εκδοχή του αρχαιολογίου στον κινηματογράφο, οι ανασκαφές στις Κυκλάδες και την Κω, καθώς και οι Οινόδες, η κλασική Αθήνα και ο νεοκλασικισμός, όσον αφορά στην ενότητα του συμπόσιου «Κλασική αρχαιολογία και ιστορία της τέχνης».

Γνωρίμα με τη Γη του Αλέξανδρου

Η ιστορία και η αρχαιολογία του ναυού Ημιόλιος αποτέλεσε τον κεντρικό άξονα συλλήψεως και προβληματισμού των συμμετεχόντων στη δημιουργία που διοργανώσαν από κοινού ο Δήμος Θεσσαλονίκης και το Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης (Θεσσαλονίκη), Μέγαρο Μουσικής, 7-8 Ιουνίου 2003. Εκδόμο, στις 7 Ιουνίου 2003, πραγματοποιήθηκε και η παρουσίαση των Πρακτικών της επιστημονικής Επιμερήσιας «Γνωρίμα με τη Γη του Αλέξανδρου». Από τα προϊστορικά μέχρι τα νεότερα χρόνια: Ιστορία-Αρχαιολογία-Τέχνη στο Νομό Πέλλας».

Περί πτηνών γεφυρών...

Ενδιαφερόσοι και πρωτότυπη ήταν η Α' Επιστημονική Συνάντηση, με θέμα τα πτηνά γεφύρια, την οποία οργάνωσε το Κέντρο Μελέτης Πτηνών Γεφυρών (ΚΕΜΕΠΕΓ), στις 23 Νοεμβρίου 2002. Ανώτερο στα θέματα των ομιλιών ξεχώρισαν τα ελξ: Δ. Ζαχαροπούλοσ, «Το μνημείο που καθόρισε τα πτηνά γεφύρια στο διαβα των αιώνων», Π. Κομηλίδικη, «Οι χορηγίες της κατασκευής γεφυρών», Γ. Τσούτος, «Τα πτηνά γεφύρια ως τεκμήρια διά του κα-

θαρμάτ της πορείας των ιστορικών εδρών. Το παράδειγμα της βορειοδυτικής Ελλάδας». Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθύνεστε στο ΚΕΜΕΠΕΓ, Ηλίοσ Ζερβόσ 50, 11144, Αθήνα, τηλ.: 210-2010659.

Ημερίδα για την εκκλησιαστική αρχιτεκτονική

-Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική: παράδοση και σύγχρονη πραγματικότητα- ήταν το θέμα ημερίδας που διοργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στο Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν στις 5 Μαΐου 2003.

Εθελοντομίες και οι Φίλοι των Μουσείων

-Εθελοντομίες και οι Φίλοι των Μουσείων στην Ολυμπιάδα του 2004. Προσδοκίες και προοπτικές- ήταν το θέμα ημερίδας που διοργανώθηκε από την Ελληνική Ομοσπονδία Σωματείων Φίλων των Μουσείων (ΕΟΣΦΜ) στο Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, στις 18 Απριλίου 2003. Στόχος της ΕΟΣΦΜ (Μουσείο Μπενάκη, τηλ./fax: 210-7229958), που ιδρύθηκε το 1986, η στήριξη του θεσμού των Φίλων των Μουσείων, αλλά και η προβολή της εικόνας της σύγχρονης Ελλάδας μέσα από το έργο και τις σημαντικές πολιτιστικές δραστηριότητες των μουσείων στη σύγχρονη κοινωνία.

Η Βέροια και το Βυζαντινό θέατρο

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης «Ανοιχτή των Μουσείων» εντάχθηκε η ημερίδα «Ας γνωρίσουμε τη Βέροια και το Βυζαντινό της Μουσείο» (Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας, 4.5.2003). Οι ομιλίες που περιλάμβανε, συντητικές αλλά αρκετά καταπονητικές, αποτέλεσαν μια καλή ευκαιρία για τους συμμετέχοντες να έρθουν κοντύτερα στην ιστορία της Βέροιας, που -όπως και πολλές άλλες μικρές πόλεις της Ελλάδας- βρέθηκε συχνά στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των ειδικών.

Συνέδριο αρχαιολογικών υφασμάτων

Το 2002, οι M.-L. Nosch, U. Mannering, E. Andersson (Τμήμα Νορβηγικής Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμια Σχολή Lund), B. Burke (Τμήμα Κλασικής Αρχαιολογίας, Αμερικανική Σχολή Αθηνών) και η C. Gillis (Τμήμα Κλασικής Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμια Σχολή Lund), δημοσίωσαν μια ομάδα έρευνας αρχαιολογικών υφασμάτων και καθόρισαν επιστημονικές συνθήκες, με στόχο την ανάπτυξη γόνιμου διαλόγου και προβληματισμού γύρω από τα ζητήματα που απασχολούη τη σύγχρονη έρευνα. Στο πλαίσιο της δράσης αυτής της ομάδας, από τις 19 έως τις 23 Μαρτίου 2003, στις πόλεις Μάλμιο (Σουηδία) και Κοπεγχάγη (Δανία), πραγματοποιήθηκε διεθνής συνάντηση ειδικών, με θέμα «Αρχαία υφάματα: παραγωγή, τεχνουργία και κοινωνία». Η θεματική ενότητες του Συνεδρίου ήταν: 1) υφάματα και εφευρέσεις, 2) τα υφάματα σε διεπιστημονικό πλαίσιο, 3) τα υφάματα μέσα από την κοινωνία, 4) τα υφάματα μέσα από τα κείμενα, 5) η κοινωνία μέσα από τα υφάματα. Στο άξονα ιδιαίτερα γόνιμο και φιλικό κλίμα, οι διοργανωτές κατόρθωσαν να συνθέτουν πρόγραμμα δραστηριοτήτων, το οποίο περιελάμβανε επιστημονικές εισηγήσεις, χειροτεχνικές παρουσιάσεις κλινοτυποτυριών, αλλά και επισκέψεις σε μουσεία. Οι εργασίες που παρουσιάστηκαν -με τη μορφή εισηγήσεων ή poster- είχαν ως κεντρικό άξονα την εξέταση της υφαντουργικής παραγωγής από τη νεολιθική περίοδο μέχρι το Μεσοαίωμα, ως ένα παγκόσμιο φαινόμενο με κοινή καταγωγή και εξέλιξη, παρά τις τοπικές διαφοροποιήσεις. Αρχαιολογία, συντητικές, ιστορική, σύγχρονη υφαντική και κλινοτεχνική επιχείσησαν να συνδράμουν στην εμπέδωση μιας μεθοδολογίας με βάση τη διεθνή εμπειρία, αλλά και να διαπλέκουν το νήμα της γνώσης του υφαντείου, ανάμεσα στην εσωτερική αναγκαιότητα και τον εξωτερικό κόσμο της τεκμηρίωσης. Για περισσότερες πληροφορίες, διευκρινιστικό τόπος: <http://www.lu.se/klass/textiles/>

Σοφία Τσουρινάκη

1ο διεθνές συμπόσιο για τα υφάματα και τις βαφές στον μεσογειακό ρωμαϊκό κόσμο

Το συμπόσιο διοργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο της Βαλένθια και το Αρχαιολογικό Μουσείο της Λιβία και της Formentera (Ιβημία, 8-9 Νοεμβρίου 2002). Η πρώτη ημέρα ήταν αφιερωμένη στην παραγωγή των νημάτων και την υφαντική, η δεύτερη στην παραγωγή και τη χρήση των χρωστικών.

Ειδικό ερευνητικό παρουσίωσαν, καταρχάς, μια σύνθεση των ανασκαφικών δεδομένων για τα εργαζομένους υφαντικές. Ο Α.Μ. συνόλησε τα συμπεράσματα για τα εργαζομένους της Βορείου Αφρικής, στο Tinglati, η ύπαιθρος σημαντικού αριθμού εργαστηρίων δηλώνει παραγωγή που προορίζεται κυρίως για εξαγωγή, στη Djemila ένα εργαστήριο βαφής διέθετε ειδικό θερμαινόμενο χώρο για το στέγνωμα των μάλλινων υφασμάτων, ενώ στη Lepcis Magna η παρουσία θραυσμάτων από κοχύλια μέσα στο κόνιαμο που χρησιμοποιούσαν για την κατασκευή των σπινών αποτελεί ένδειξη παραγωγής πορφύρας, παρόμοια που οι σχετικά εγκαταστάσεις δεν έχουν ακόμη έρθει στο φως. Οι P. Borgard και M.-P. Puybaret μελέτησαν τα πολυβάφια εργαστηριακά πλαίσια, βαφής και «πατίματος» υφανμάτων στην Πομπηία -τα οποία ήταν οργανωμένα σύμφωνα με συγκεκριμένα πρότυπα-, ενώ οι B. Costa, S. Moreno, C. Alfaro και E. Tebar παρουσίασαν δεδομένα από τις ανασκαφές

που διεξάγονται σήμερα στην Ιλιθία, σημαντικό κέντρο παραγωγής πορφύρας στην αρχαιότητα, καθώς και συμπεράσματα από τη μελέτη των διαφόρων ειδών μαλακίων (mollusques) που χρησιμοποιούνταν για το σκόπιό αυτό.

Χάρη στα κατάλοιπα των υφασμάτων που έρχονται στο φως κατά τη διάρκεια των αρχαιολογικών εργασιών, οι βελτίες γνώσεις που αποκτάστηκαν στην Ιταλία από τη τρίτη χιλιετία π.Χ. και κατά τη διάρκεια της ρωμαϊκής εποχής, καταρτίστηκαν στην Ιταλία που επικρατούσε μέχρι σήμερα, και σύμφωνα με την οποία το λινό στην Ιταλία ήταν αποκλειστικά αιγαιόγεν. Ο J. Maik παρουσιάζει κομμάτια 190, δώματα κυρίως, ορυκτοποιημένων υφασμάτων, που έχουν έρθει στο φως στην Πολωνία και χρονολογούνται στη μαρμάρινη εποχή ή ναοί ο F. Wied μελέτησε ένα τεύχος αλλά πολύ ενδιαφέρον σύνολο από τη Βενετική, σημαντικό μάλιστα στην Ερυθρά Θάλασσα κατά την ιπποκρατική και ρωμαϊκή εποχή. Πρόκειται για υπολείματα από τα νησιά των Πυλωίων, τις λεγόμενες ταινίες που χρησιμοποιούνταν για την ενίσχυση τους και τους σάκος μέσα στους οποίους μεταφέρουν τα εμπορεύματα. Η L. Bender συνόψισε τις έρευνες πολυμερούς ερευνητικής ομάδας για το υφασμάτιο που αποκάλυψαν στην θέση Mons Claudianus στην έρημο της ανατολικής Αιγύπτου. Η F. Medard μελέτησε κατάλοιπα υφασμάτων από τη θέση Martres-de-Veyrie, τα οποία αποδεικνύουν την ύπαρξη τοπικής παραγωγής, καθώς και την επανόρθωση των υφασμάτων για το κλείσιμο των ραγών των κλωσών (στουάμ).

Η D. Cardon παρουσιάζει τα αποτελέσματα αναλύσεων των χρωστικών σε παράθυρα υφασμάτων που βρέθηκαν στους αποθέματα μωσαϊκών οχημάτων στην ανατολική έρημο της Αιγύπτου. Η D. Ferro, χημικός ειδικμένη στη μελέτη των μετάλλων των αρχαίων κοσμημάτων, μίλησε για τις αναλύσεις που έγιναν σε κομμάτια, συχνά μικροσκοπικά, 17 κεραλοειδών κατασκευασμένων με χρυσές κλωστές. Οι κεραλοειδείς αυτοί προέρχονται από την Ιταλία και χρονολογούνται από το 1ο μέχρι 4ο αιώνα π.Χ., ενώ τρεις από αυτούς έχουν υφάνει «strings» (δηλαδή χυμής υφάδας).

Την παρακάτι αρχαιολογία εκπροσώπησαν στο συμπόσιο αρκετοί υφαντουργοί, που προσπαθούν να αναβιώσουν αρχαίες τεχνικές. Ο M. Ciszuk παρουσιάζει την κατασκευή τετραγώνων και δαμοκρινών υφασμάτων –όπως εκείνα που βρέθηκαν στο Mons Claudianus-, χρησιμοποιώντας έναν έρβιο αργαλειό με δύο μπάρες. Η M.-P. Ruybaret χρησιμοποιεί έναν αργαλειό με βελρία για να κατασκευάσει οριζάντα υφάσματα της υπό ρωμαϊκή κατοχή Γαλιτίας ως παραλλαγή διτών υφασμάτων. Παρουσιάζει επίσης την τρέχουσα εργασία της για την ύφανση ενός χιτώνα από δίπλο υφασμάτιο με κλωστήριό στήσιμο. Η C. Micoian-Cheval περιπατήθηκε με τη χρήση τριγωνικών βελιών που φέρουν τρεις άξεις.

Τέλος, τρεις ανακοινώσεις αναφέρθηκαν στη τεχνική που χρησιμοποιούνταν ακόμη και σήμερα στην κεντρική Αμερική. Η I. Quantanilla, εθνολόγος, ενδιαφέρθηκε για τη φυλή των Borucas της Κόστα Ρίκα, οι οποίοι μια φορά το χρόνο πηγαίνουν στη θάλασσα για να βρουν τις βαμβάκιες κλωστές που παράγουν, χρησιμοποιώντας ένα συγκεκριμένο θαλάσσιο μαλάκιο (mollusque marin). Χάρη για το ανέκδοτο, το ανέκδοτο να αναφέρεται μια κτηρία οποία του τείνει προς το βιοκλιματικό, έτσι ώστε οι κλωστές να αποκτούν ένα υφαίο πορφυρό χρώμα. Η A. Roquero παρουσιάζει δύο διαφορετικές τεχνικές για το βάζιμο της χαρακτηριστικής κρήνη φύσσας που φορούν οι γυναίκες στο Μεξικό. Η πρώτη κατάγεται άμεσα από μια ρωμαϊκή τεχνική ενώ η δεύτερη είναι τοπική.

Το συμπόσιο ολοκληρώθηκε από επισκέψεις στην αρχαία νεκρόπολη της Ιλιθία, καθώς και σε άλλες αρχαιολογικές θέσεις του νησιού, στις οποίες η έρευνα σωρύν από βρυμητισμώνα κοχλία επιβεβαιώνει την ανάπτυξη τοπικής παραγωγής πορφύρας στην αρχαιότητα.

Κατερίνα Χαριτζοπούλου

CAA 2002

Στο Ηράκλειο έλαβε χώρα (2-6 Απριλίου 2002), σημερινότα μεγάλη επιτυχία, το Συνέδριο «Ηλεκτρονικές Εφαρμογές και Ποσοτικές Μέθοδοι στην Αρχαιολογία» (Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology Conference CAA 2002). Το διοργανώθηκε του ανέλαβαν το Ινστιτούτο Πληροφορικής και το Ινστιτούτο Μεσολογικών Σπουδών του Ιερατικού Τεχνολογίας και Έρευνας, που έδρασε στο Ηράκλειο Κρήτης και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και στον τομέα της μουσειολογικής τεχνολογίας. Το κεντρικό θέμα του Συνεδρίου για το 2002 ήταν «Η ψηφιακή κληρονομία της αρχαιολογίας». Στο πλαίσιο του Συνεδρίου, τονίστηκε ότι, δεδομένης της ραγδαίας και αναπτυσσόμενης ηλεκτρονικής μόνης αλλά και της ηλεκτρονικής επικοινωνίας, φαίνεται ότι αρχίζει να δημιουργείται στον τομέα της επιστήμης της αρχαιολογίας ένα ταχύτατο αναπτυσσόμενο σώμα γνώσεων σε μορφή ψηφιακή, το οποίο θα μπορούσε να ορίσει κανείς χρησιμοποιώντας τον κεντρικό τίτλο του Συνεδρίου: η ψηφιακή κληρονομία της αρχαιολογίας. Τα εργαλεία που προκύπτουν από τη νέα κατάσταση, και από οποία κλήθηκαν οι συμμετέχοντες στο Συνέδριο να οπτανθούν, ήταν πολλά και ποικίλα: α) με πρώην τρόπο θα μπορούσαμε να μορφοποιήσουμε τη γνώση, έτσι ώστε να αποβεί χροιά στο μέλλον, και για να αποκοπεί μη προσδιορισμένης με σαφήνεια ακόμη, β) πώς θα ήταν καλό να διαχωριστούν στον αυτόν τον πλούτο δεδομένων, να τον οργανώσουμε και να τον διαδώσουμε, ώστε να αποτελέσει χρήσιμη πηγή για την έρευνα και την εκπαίδευση, γ) πώς οι συλλογές τεχνολογίες (GIS, εικονική πραγματικότητα, προσομοίωση κ.λπ.) μπορούν να χρησιμοποιούνται έτσι ώστε να αποδώσουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα στο μέλλον, κυρίως στον αφορά στους τομείς της έρευνας και της τεχνολογίας. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το εν λόγω επίσημο συνέδριο, που φέτος πραγματοποιήθηκε

στη Βελγία (8-12.4.2003), μπορείτε να επισκεφθείτε την ηλεκτρονική διεύθυνση <www.caaconference.org>.

7η Ημερίδα Εκπαιδευτικών

Στις 10 Μαΐου 2003 πραγματοποιήθηκε, στο Κέντρο Μελετών της Ακρόπολης, η 7η Ημερίδα Εκπαιδευτικών «Εκπαιδευτικά και Προγράμματα για την Ακρόπολη», με ειδικό θέμα «Εκπαιδευτικές Μουσειολογικές Πράξεις στην Ακρόπολη» και «Ένας αρχαίος ναός». Με την Ημερίδα αυτή, την οποία οργάνωσε η Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης σε συνεργασία με την Επαιρεία Ακρόπολης, ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα της δημιουργίας και παροχής μουσειολογικών, σε πολλαπλά επίπεδα, σε περίπου 160 φορές στην Ελλάδα και 85 φορές στο εξωτερικό. Χάρη στο πρόγραμμα αυτό 30 επιπλέον μουσειολογικές μπορούν να δεινούνται για πολύ περισσότερο χρόνο στα σχολεία. Η 7η Ημερίδα Εκπαιδευτικών, με ομιλήτες που χρησιμοποιούν τις μουσειολογικές στο σχολείο τους και παρουσιάζουν τις εργασίες που προέκυψαν, ήταν ένα ακόμη βήμα για διάλογο μεταξύ εκπαιδευτικών με κοινά ενδιαφέροντα για διδασκαλία μέσα από το πολιτιστικό περιβάλλον, αποτελώντας ουσιαστικό ένα ειδικό εκπαιδευτικό σεμινάριο από εκπαιδευτικούς για εκπαιδευτικούς.

Διημερίδα από την Ελληνική Εταιρεία

Το Συμβούλιο Αρχαιολογικών Κληρονομιάς της Ελληνικής Εταιρείας για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, το οποίο παρακολούθησε συστηματικά τα προβλήματα της συνεχώς αυξανόμενης και ανεξέλεγκτης βόησης στο εξαιρετικά αμοιρακό φυσικό και δομημένο περιβάλλον των νησιών του Αιγαίου, διοργανώνει στις 28 και 29 Μαρτίου 2003, στο Ίδρυμα Γουλανδρή-Κορν, διημερίδα με θέμα «Νησιά του Αιγαίου, προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος». Η προσέλευση στο συνέδριο ήταν μεγάλη, και ιδιαίτερα το ενδιαφέρον για το θέμα, από αρχαιολόγους, πολεοδομικούς, αρχαιολόγους, αλλά και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Κοινή διαπίστωση των συνέδριων ήταν η ανάγκη ολοκληρωμένης αντιμετώπισης των προβλημάτων των νησιών, καθώς και η ανάγκη ενδυνάμυνσης των χωροταξικών ρυθμίσεων με οικονομικές ρυθμίσεις. Παράλληλα με τη διημερίδα, πραγματοποιήθηκε προβολή εικόνων από τα πρώτα γυρίσματα της νέας ταινίας της Λυδίας Κάρρα για το περιβάλλον των νησιών του Αιγαίου, καθώς και η φωτογραφική έκθεση του Γίσιου Αθανασίου «Τοπία Κέα» (διάρκεια έκθεσης: έως 11 Απριλίου 2003).

Ο νομοθέτης και ο νόμος

Τμήμα της για το συνέδριο με θέμα «Ο νομοθέτης και ο νόμος στην ελληνική και ρωμαϊκή αρχαιότητα» (Le législateur et la loi dans l'Antiquité grecque et romaine), το οποίο διοργανώθηκε στο Πανεπιστήμιο της Caen-Basse Normandie (15-17 Μαΐου 2003). Το συνέδριο χωρίστηκε σε τέσσερις συνολικά θεματικές ενότητες: α) ο νόμος μέσα στη σκέψη, β) νομοθέσιες, γραφή και προφορικός λόγος, γ) ο νομοθέτης, ο άρχοντας και ο πρίγκιπας, δ) ο νόμος και η τάξη. Περισσότερες πληροφορίες στον δικτυακό τόπο <www.unicaen.fr/mrsh/crhq> ή στο e-mail: <sineux@histoire.unicaen.fr> (Pierre Sineux).

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Τα πρόσφατα ευρήματα της ανασκαφής στο Ακρωτήρι Θήρας

«Η κοινωνία του Αιγαίου μέσα από τα πρόσφατα ευρήματα της ανασκαφής» ήταν ο τίτλος διάλεξης που δόθηκε, τον Ιανουάριο του 2003 στην Αρχαιολογική Εταιρεία, από τον καλλιτέχνη και διεύθυνση των ανασκαφών στο Ακρωτήρι Θήρας, Κώστος Ντεκούρ. Η ανασκαφή, στα σημεία όπου τοποθετούνται οι στήλαι για το νέο στέπυτρο του αρχαιολογικού χώρου, προχώρησε ως τον θύρακο βόθρο, με αποτέλεσμα να γίνει προσιτή η στρωματολογία, μέσα από την οποία αναδειχτή η τριχλιόχρονη ιστορία του οικισμού στο Ακρωτήρι Θήρας.

Οι πληροφορίες που αντλούνται από την επεξεργασία των ευρημάτων που βρέθηκαν στο φως αποκάλυψαν και τεκμηριώνουν τη δυναμική ανάπτυξη του οικισμού, αναδεικνύοντας συμπεριφορές των κατοίκων που πρηνά μέχρι σήμερα ήταν άγνωστες. Η συστηματική διάσωση αγαθών μέσα από κάθε καταστρεπτικό σεισμό και η ανακύλιση νέων μπορούσαν ακόμη να χρησιμοποιηθούν, μιας οδήγησε σε νέα ερμηνεία της απουσίας θμιακών κάτω από τα ερείπια: μάλλον και τα θύματα αναυπνούνταν μέσα από τα ερείπια, είτε γιατί ο κίνος έβρισκε, είτε για να τους παραχθεί αξιοπρεπής κηδεία, αλλά και για λόγους υγιεινής αφού ο χώρος δεν εγκαταλείφθηκε. Μια άλλη συμπεριφορά έχει προφανώς σχέση με τις θρησκευτικές αντιλήψεις των Θηραίων της εποχής του Χαλκού, όπως φαίνεται να δηλώνει ο σωρός των κεράτων και το χρυσό ειδικό ανάγλυφο που τα συνδέουν. Η εντυπωσιακότερη όμως αποκάλυψη είναι ο δυναμικός της κυκλοδικής κοινωνίας κατά τη Μέση Εποχή του Χαλ-

κού (α' μισό της δεύτερης χιλιετίας π.Χ.). Ο πλάτος και η ευμάρεια των κοιτών της Θήρας τότε επέτρεπε να συνεχίσουν την παράδοση της κυλαδικής κοινωνίας στον τομέα της τέχνης. Μόνο που τώρα η σμίλη και το μάρμαρο αντικαταστάθηκαν από το χρωστήρα και το χρώμα. Η πολυχρόμη διακόσμηση των πλάνων ανέγειν, συχνά με σκηνές αφηγηματικού χαρακτήρα, δείχνει τη συνεχή αναζήτηση και την ωριμότητα των καλλιτεχνών να περάσουν στη μεγάλη ζωγραφική, αμέσως μόλις κατακτήθηκε το νέο υλικό, ο ασβεστός. Επιπροσθέτως, μερικές από τις σκηνές αυτές μπορεί να έχουν σχέση με τους μύθους και τις πίστεις της κοινωνίας λίγο πριν από τον αρανασμό της.

Το έργο των αρχαιολογικών σχολών

Στις 20 και 21 Μαρτίου 2003 παρουσιάσαν το έργο που επέλεξαν κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους το Σουηδικό Ινστιτούτο της Αθήνας και η Βρετανική Σχολή Αθηνών αντίστοιχα. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης για το έργο του Σουηδικού Ινστιτούτου της Αθήνας δόθηκε μάρισμα και η παρακάτω διαλέξη: J. Höglman, «Το Πυργωκόλι στην κοιλιά της Μπερμπατού. Η ζωή σε ένα αγροκείμε της ύστερης αρχαιότητας».

Ακολούθησαν η Εν Αθηνών Αρχαιολογική Εταιρεία (11.5.2003), το Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών (8.5.2003) και το Νορβηγικό Ινστιτούτο Αθηνών (9.5.2003). Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις η παρουσίαση του έργου συνοδεύτηκε επίσης από διαλέξεις: Ο.Μ. van Nijf, «Άριστος Έλληνας»: αθλητική επτυχία και ελληνική ταυτότητα στη ρωμαϊκή Ελλάδα», J. Bakke, «Επιανεξέτητος» το Ιερό της Αθηνάς Αλείας στην Τεγέα- αντίστοιχα.

Το έργο και η ζωή του Francis Cranmer Penrose

Αυτός ήταν ο άδερφος γύρω από τον οποίο κινήθηκε μια πολύ ενδιαφέρουσα σειρά διαλέξεων που δόθηκαν το δηήμερο 3-4 Μαΐου 2003, στο Ίδρυμα Γουλιέλμου Χόρν. Η εκδήλωση διοργανώθηκε από τη Βρετανική Σχολή Αθηνών και περιλάμβε διαλέξεις διακεκριμένων επιστημόνων ιδιαίτερα καταπονητές για το σημαντικό έργο το συγκρότημα του *An Investigation of the Principles of Athenian Architecture* και πρώτου διευθυντή της Σχολής.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Αρχαίες Ολυμπιάς... παραλείπόμενα

«Η γυναικία του Καίσαρα δεν πρέπει να είναι μόνο τιμία αλλά και να φαίνεται». Έτσι κι εμείς δεν αρκεί να είμαστε πολιτισμένοι, πρέπει και να το δείχνουμε. Δεν φτάνει, λοιπόν, να έχουμε... αποχωρητήρια στους αρχαιολογικούς χώρους, πρέπει και να μπορούμε να τα δείχνουμε. Έτσι, στον αρχαιολογικό χώρο της Ολυμπίας τα παλιά πέτρινα αποχωρητήρια εννοματούνονται στο τοπίο, δεν είναι άμεσα ορατά από τον επισκέπτη και είναι κατασκευασμένα με υλικά συμβατά με τον περιβάλλοντα χώρο. Τα καινούρια όμως -ακόμα υπό κατασκευή- με το μέγεθος, το σχήμα -παράλληλο με... αβίδα θριάμβου- και το χρώμα τους, κόβει άλλο παρά αρμονικό εντάσσονται στο τοπίο που τα περιβάλλει. Ψηφώνεται αυτόσκαλο στο βάθος του αρχαιολογικού χώρου και είναι σε... κανονικότατο βαθμό ορατά από αρκετά σημεία, ακόμα και ως φόντο στο ναό του Δία! Μολάει να καμαρώνουν... εμείς πάλι όχι!

Θεοδώρα Μαουροντή
Αμμοσίου 2
172 37 Υμηττός

Δεν ξεχνάμε τον Έβαν

Ανέγνωσα με μεγάλο ενδιαφέρον τα άρθρα των έγκριτων επιστημόνων τα αναφερόμενα στο προϊστορικό Αιγαίο (Αρχαιολογία και Τέχνη 86, Μάρτιος 2003). Με πολλές από τις εκφράσεις θέσας συμφωνώ και τις αποδοκμαίω ως φράσεις. Εκείνο που με έκανε να σας αποστείλω την παρούσα επιστολή είναι η θέση του καθηγητή Ραήλ Theuvs σχετικά με τις πρακτικές του Λόρδου Έβαν στο όχημα των ανασκαφών στην Κνωσό, και ιδίως το επιχειρηθέν «μηνυγράφημα» του Έβαν αλλά και η επικρατούσα έντολη «ξεχάστε τον Έβαν».

Έχω τη γνώμη ότι και κοινωνική, σταθερότητα, απήρξαν από μια πολιτική και οικονομική, άρα και κοινωνική, σταθερότητα, απήρξαν από μια επιτυχή εξωτερική πολιτική, η οποία περιελάμβανε και νικηφόρους πολέμους. Αυτό σημείω εισηρή πλοίσου, εισηρή εργατικού δυναμικού (δούλων), εξαγωγή προϊόντων, εξαγωγή τεχνολογίας και μονοπώλιο στον διαμετακομιστικό και εμπορικό τομέα, μηδὲ και των λεηλασιών και των παραπαιών εξαπορριμμένων.

Όλα αυτά διακρίνονταν ως πιθανά αλλά δεν αποδεικνύονταν από τα ευρήματα. Τα ευρήματα έδειχναν μια ειρηνική, στο εσωτερικό της, Κρήτη και αυτό διακρίθηκε ο Έβαν. Επομένως, καλώς έπραξε, επειδή στηρίχθηκε σε ευρήματα και αποδοκματικό υλικό. Θεωρώ, λοιπόν, ως ατυχή την έκφραση «ξεχάστε τον Έβαν», όσο και εάν η δυναμική αυτής της έκφρασης μειωνεται κάπως από τις διεκρινίσεις που την ακολουθούν.

Κατηγορήθηκε ο Έβαν, επειδή αυθαίρετως προέβη σε αναστηλώσεις και αποκαταστάσεις. Κατά την ταπεινή μου άποψη αυδέν το μωπιτόν συνέβη το ίδιο γίνεται και σήμερα σε όλες τις ανασκαφές. Η αρχαιολογία προσπαθεί να αναπαρστήσει, κατά το δυνατόν καλύτερα, τη μορφή των αρχαίων κοινωνιών. Και οι αναπαρστήσεις αυτές υπόκεινται σε αλλαγές και αναθεωρήσεις, εφόσον υπάρχουν τεκμήρια για τις αλλαγές αυτές. Στην περίπτωση μας τι υπάρχει; Διότι η νεότερη έρευνα απέδειξε ότι όπως η παρόσταση του «κροκοουλέκτι» δεν αφορά κάποιον νεανία αλλά κάποιον πύθιο. Όμως και η νεότερη έρευνα δεν αντελήφθη ότι δεν υπάρχει ούτε πύθιος «κροκοουλέκτις», αλλά πρόκειται απλά για τη διάβαση του ζώου από κάποιο ιερό τόπο, όπου οι κροκοί δεν είναι αυτοειρεές, αλλά μεταφέρθηκαν εκεί από άλλο, αβού βρίσκονται μέσα σε πήλινα δοχεία ανάλογα με τις σημερινές γλάστρες. Ο συλλογισμός γίνεται από το γεγονός ότι όλοι κροκοί κρέμονται από βραχόβελι πρηνή, πρόχια παραδέχεται για τη φυσιολογία του φυτού.

Άρα η έρευνα δεν σταμάτη, και στη γραμμική της πορεία θα στοχεύσει σε νέες προτάσεις και νέες λύσεις. Όμως το γεγονός ότι η γραμμική πορεία της έρευνας έχει και ένα αρχικό σημείο, το σημείο εκκίνησης, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί και, βεβαίως, ούτε να ξεχαστεί. Και στην περίπτωση μας, στο αρχικό σημείο στέκεται ο Έβαν. Φίλες λοιπόν να τον ξεχάσουμε;

Ο Έβαν, εκτός όλων των άλλων, έκανε κάτι πραγματικά ανυπερέβλητο, το οποίο είτε δεν έχει προβληθεί από όλους όσοι ασχολούνται, είτε έχει αποσιωπηθεί. Συντάξτε πίνακα συγκρίσεως των τριών γραφών της Κρήτης, Έβανου πια, μετά την αποκριμματογράφηση της Γραμμικής Β από τον Βέντριν, να τοποθετήσετε κανείς τις ηχητικές αντιστοιχίες δίπλα στα σύμβολα της Γραμμικής Β, για να αναποστήσουν φωνή και τα σύμβολα των άλλων δύο γραφών (Γραμμική Α και Ιερογλυφική). Έτσι, με βάση αυτή τη υποδείξη του Έβαν, μπορούμε να πούμε ότι, αναμφίβολα, η Κρήτη ήταν μια ιμπεριαλιστική αυτοκρατορία που δεν διατάζε να κάνει μακρινές εκστρατείες ακόμη και στην Εγγύη ή στη Μέση Ανατολή. Μπλαιν τον παρισμά να παραδέσσει το κείμενο της αφηγηρικής περνήσης, τη μεταγραφή του οποίου έχει κάνει ο Γιάκ Φουβ (τρείς ενληντήρες περνήσης της μυκηναϊκής Κρήτης, Αρχαιολογία και Τέχνη 80 (Σεπτεμβρίου 1996, σ. 96-98), ασχετάς εάν ο γάλλος σοφός δεν κατόρθωσε να την αναγνώσει.

Τα συλλεγογράμματα
ΜΙΚΑΝΟΜΑΝΙΝΙΝΙΝΑΚΙΝΙΝΙΝΙΝΑΜΕΡΑΣΑΙΑΤΙΚΕΥΡΕΙΑΤΕΚΑΝΙ,
εάν διαβάσταν σωστά, δηλαδή
ΜΙΚΑ ΝΟΜΑ ΝΙΝΙΝΙ ΝΑΚΙΝΙ ΝΙΤΑ ΜΕ ΡΑΣΑΣ ΑΙΑ ΤΙΚΕΥ ΡΕΙΑ ΤΕ ΚΑΝΙ
αποδίδονται σε απλούστατα ελληνικά ως:

Μέγα όνομα Νινούι ανανει ναύη, με ελάσας αία θεκάω λεία τε ικανή.
Ο Νιν-Νούι είναι ασούριος ηγεμόνας και το ελληνοποιημένο όνομά του είναι Νινίας. Περιστό να τονίσω ότι, και στις τρεις γραφές, οι συλλογές του

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

«ρο» αποδίδουν και εκείνες το «λάβα». Να λοιπόν που οι Κρήτες επιτίθενται και λεηλατούν μέρη της επικράτειας της Ασσυρίας. Η έκφραση «ανακείει ύψαι» σημαίνει «υποχωρεί ατάκτως».

Αλλά δεν είναι μόνον αυτά. Με βάση τα όσα διδάσε ο Έβανς, και κυρίως με αφετηρία τον πίνακα του των συγκρίσεων, αλλά και με όσα μεταγενέστερα ερευνητικά ανακάλυψαν, παρανοημένα και αυτοί από τα παραδείγματα του Έβανς, μπορούμε πια να αναγνώσουμε με ευκολία και την Ιερογλυμική της Κρήτης. Κατοχρόμενος σαφώς της καλοσύνης και της υιομισησίας, θα ήπλο να αναφερθώ και στην προϊστορική επιγραφή της Λύττου (2.500 π.Χ.), η οποία φέρει ιερογλυμικά στοιχεία.

Ke - ta - ko - ta - ja - stu - ma - ti - ka - ta - de - lo - so - le - ru - si

Ο χαρακτήρας σε λέξεις είναι:

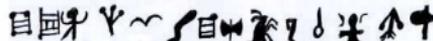
Reia koliaia stupa katadolos O Ierusi

Δεν χρειάζεται καθόλου κόπος, για να αναγνώσουμε μια περιήμφη φράση:

Ρητά χολαία στόματι καταθώλος ο Ιηρούσι.

Δηλαδή: Εξοργιστικά λόγια στο στόμα είναι ολοσφαιρό ότι είναι και ονομασίες. Ο τύπος «-ότιμα» είναι πανόμοιος και αντιστοίχο στο αιολικό «-ότιμα»-ότιμα. Το δε «-ο» δεν είναι τύπος ανωνυμίας αλλά αβραματικό μέρλο, και σημαίνει: ομοί, μαζί (πρβλ. το Ομ. όπιταρος=ομοίπατος). Το αποκύμαα, αιθαίρετώντας, για να διευκολύνει την ανάγνωση. Ομοίς αυτό το «-ο», το οποίο ανήκει στη συλλαβή σθ, η οποία διασπάται, μόνι κάνει να σκεφθούμε ότι οι γραμμικές και η ιερογλυμική, οι οποίες ήδη περιείχαν χωρισμένα φωνήεντα, εμφανίζονται στο φαινόμενο της διασπάσεως των συλλαβών. Εν ολίγοις κατευθύνονται προς το φθόγγικό σύστημα.

Αλλά θα πρέπει να προσκομίσουμε και άλλη πρόδειξη, για να είναι ο λόγος βέβαιος. Θα το κάνω, για το κείμενο επί πλάσματος από ίασση, από την περιοχή της Σπείας (Βλ. σχ. Paul Faure, «Οι ιερογλυμικές επιγραφές της Κρήτης», Αρχαιολογία και Τέχνες 81 (Δεκέμβριος 2001), σ. 63).

Ja - pa - de - le - ku - la - ja - a - ma - u - do - ke - sto - ta .

Ο χαρακτήρας σε λέξεις είναι:

Ja pade leku laja a m' audo k' estota.

Όλα βάνη λέγω λαία α μ' αούδο κ' εστοτά.

Δηλαδή: αυτά που φωνάζω σ' αυτόν που σταμάτησε τα ίδια λέγω σ' εκείνον που βούζει. Ανασώματα. Μεγάλη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στα δύο ρήματα: λέγω-αούδο, και βέβαιος, τόσο η επιγραφή της Λύττου όσο και της Σπείας, αποτελούν κείμενα προς μελέτη από τους μαθητές της εποχής. Δεν σχολιάζω ούτε το ποιητικό ύφος ούτε το φιλοσοφικό περιεχόμενο. Κάνω μόνον την παρατήρηση ότι οι σφραγίδες αποτελούν αναποτελεσματικές εκτυπωτικές μηχανές και αποτύπωσαν τα κείμενα είτε σε πηλό είτε σε άλλα υλικά, με τη χρήση μελάνης. Τα αντίγραφα διανεμούνται στους μαθητές της εποχής, όπως οι φωτοτυπίες σήμερα. Αυτό το μεγαλόσμη ήταν διάχυτο παντού κι έκανε τον Έβανς να πει τα όσα είπα.

Δεν ξεχνάμε τον Έβανς λοιπόν. Αντίθετα τον μελετούμε έως, όσο το δυνατόν, μεγαλύτερης κατανοήσεως της μεγαλοφυίας του.

Με εκτίμηση,

Λαμία, 2.5.2003

Γιώργος Πολύμωρος

γλωσσολόγος-ιστορικός-συγγραφέας

Σαρανταπόρο 6, Λαμία 35100, τηλ.: 22310-52847, 22310-521115, 8944287250

BIBLIA

Η Αρχαιολογία σήμερα

Μανόλης Μελάς

εκδ. Ινστιτούτο του Βιβλίου-Α.Καρδαμίτσα, Αθήνα 2003

Με υπότιτλο «Κοινωνική-πολιτισμική θεωρία. Ανθρωπολογική ερμηνεία», το βιβλίο αυτό, που προλογίζει ο Γ. Χουμουδιάδης, βοηθά βραστάκι στην κατανόηση του ρόλου που διαδραματίζει η επιστήμη της αρχαιολογίας στη ζωή της σκέψης μας αλλά και στο πολιτικό παιχνίδι του τέλους του 20ού αιώνα.

Ελληνική μυθολογία

Ελένη Χωρεάνθη

εκδ. Σ.Ι. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα 2003

Πρόκειται για έναν τόμο που περιγράφει τους πιο αντιπροσωπευτικούς μύθους της ελληνικής αρχαιότητας με λόγο απλό και γλαφυρό. Αυτή η λήη και

γροητευτική αφήγηση, που παράγει νοερές εικόνες, σε συνδυασμό με τα εκφραστικά σχέδια του Θανάση Καραμήτα, κίνουν το βιβλίο ελκυστικό τόσο για νεαρούς αναγνώστες όσο και για τους ενήλικες.

A.M.

Ώψεις του φανταστικού στην αρχαία Ελλάδα

Richard Buxton

εκδ. University Study Press, Θεσσαλονίκη 2002

Ενδιαφέροντα μελέτη, που αντιμετωπίζει τη μυθολογία όχι μόνο από τη σκοπιά του φανταστικού αλλά και του φανταστικού. Με τον υπότιτλο «Η μυθολογία και τα συμφραζόμενά της», ο συγγραφέας μας προδίδει για την ευρύτητα των στόχων της έρευνας του και για την πολυπλευρή μελέτη του φαινομένου της μυθολογίας.

Μινώταυρος

Τζόζεφ Αλεξάντερ Μαγκκλιβερτί

εκδ. Οκείανδα, Αθήνα 2002

Πρόκειται για μια πολύ ενδιαφέροντα εργασία που προσπαθεί να καταλάβει και να αποσφραγίσει εάν «ο Έβανς ανακάλυψε την Κνωσό ή πρόβαλε στην οπική των ερειπίων των του δικού του κόσμου», απория που ισχύει για κάθε μεγάλη αρχαιολογική (ή μη) ανακάλυψη.

Σπάρτη

Ernst Baltrusch

εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2003

Με υπότιτλο «Η ιστορία, η κοινωνία και ο πολιτισμός της αρχαίας λακωνικής πόλης», το βιβλίο αυτό απαντά στα ερωτήματα του κοινού μας σχετικά με τη δύναμη της Σπάρτης και τη μορφή του πολιτισμού της. Πολύ καλή η μετάφραση του Χρήστου Μπαλόγλου.

Αλεξάνδρος. Το πεπρωμένο ενός μύθου

Claude Mossé

εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2002

Ο Μέγας Αλέξανδρος σηματοδοτεί με τη κατακτήσεις του μια νέα εποχή, τόσο στον τομέα του πολιτισμού - με τις νέες μορφές σκέψης και τους βηρ-σκευαστικούς συγκρητισμούς που γεννήθηκαν στην Αλεξάνδρεια - όσο και στην Πολιτική - με τη γέννηση της ελληνομακίς μοναρχίας. Το βιβλίο της Claude Mossé, σε πολύ εύκολη μετάφραση του Στάυρου Βλοντάκη, εξετάζει το μύθο και την αλήθεια, μια αλήθεια όμως πάντοτε σχετική με βλάπτε ο κάθε μελετητής, αφού η ανεπιβεβαιωτικότητα είναι τελικά ένδοξη οπτική.

Ακολουθώντας τα βήματα του

Μεγαλέξανδρου 2300 χρόνια μετά

Σιμόνη Ζαφειροπούλου

εκδ. Μίλητος, Αθήνα 2003

Πρόκειται για μια νέα έκδοση, που επιχειρεί να ακολουθηθεί τα βήματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Η συγγραφέας περιλαμβάνει στο κείμενό της, εκτός από τα ιστορικά στοιχεία, παραδόσεις και τοπικούς θρύλους που μινούν το πρόσωπο του μακεδόνα στρατηλάτη. Το βιβλίο συνοδεύεται από την πανομοιότυπη έκδοση του αναγεννησιακού περιγράμματος καδωκα 369 της Μαρκαντίνας Βιβλιοθήκης της Βενετίας, που περιέχει το έργο του Αρκιανού Αλεξάνδρου Ανάστασης.

A.M.

Η μόδα στην αρχαία Ελλάδα

Anastasia Pekridou-Gorecki

εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2002

Κυκλοφόρησε, σε δεύτερη έκδοση, το πολύ υφιαίο αυτό βιβλίο, που εξετάζει το θέμα του ενδυματισμού από κάθε πλευρά: οι πρώτες ύλες, η καταργασία τους και το βήμα του υφάντη, το κόψιμο και το ράψιμο του υφάσματος, το σχέδιο και τα σπλάιν (μωρτά, κεντήματα, ζωογραφητά). Αναφορές στο πλαίσιο και τη φύλαξη των υφασμάτων βρίσκουν επίσης τη θέση τους στη μελέτη αυτή, αλλά και τα βασικά σχέδια των ενδυμάτων και τα είδη τους: εσώρουχα, ε-ποχικά και τελετουργικά ενδύματα, εξάρτηματα.

Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα και το Κατηγορώ

του Μπάουρον

Ευγενία Κεφαλληνία

εκδ. Ολκόκ, Αθήνα 2003

Η αφιέρωση, του από Λόρδο Έλγιν, γλυπτών από τα μνημεία της Ακρόπολης και η μεταφορά τους στην Αγγλία, στις αρχές του 19ου αιώνα, η έντονη δια-

μαρτυρία και καταγγελία για το γεγονός από τον Μπάρουν, η οποία εκφράστηκε με το ποιήματά του «Η Κατάρτα της Αθήνας» και «Το Προσκύνημα του Τολάντ Χάρουτ», καθώς και οι απηχορήξεις της φιλαλέκτρικης βυζαντινής ποιήσεως στην Ελλάδα, αποτελούν βασικά θέματα του βιβλίου. Εκτός από το Κατήγορο του Μπαρουν, καταγράφονται αντιδράσεις και δηλώσεις διεθνών οργανισμών και πνευματικών προσωπικοτήτων, που στηλιτεύουν την ιερουσία και τάχθηκαν υπέρ της επιστροφής των αρχαίων στον τόπο τους. Βιβλίο ενδιαφέρον και χρήσιμο, ιδιαίτερα τους σημερινούς καιρούς.

Νίκος Θ. Χολέβας

Κύπρος. Το σταυροδρόμι της Ανατολικής Μεσογείου, 1600-500 π.Χ.

Βάσος Καραγιώργης
εκδ. Καπόν, Αθήνα 2002

Πολυετής τόμος με θαυμάσια εικονογράφηση, ο οποίος μας προσφέρει τη συνολική επισκόπηση της κυπριακής αρχαιολογίας παρουσιάζοντας και τις σύγχρονες θεωρίες, που βασίζονται στις τελευταίες ανακαλύψεις και αρχαιολογικές έρευνες.

Διαπλησί, 7.500 χρόνια μετά

επιμ. Γ.Χ. Χουρμουζιάδης

εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2002

Από το 1932, χρόνια ιδιαίτερης Επαιρείας, οπότε στη λίμνη της Καστοριάς εμφανίστηκαν Εφαρικά πασάκια και λίθινα εργαλεία, που οδήγησαν τον Κεραμόπολο σε δοκιμαστική ανασκαφή και δημοσίευση των αποτελεσμάτων της, λήθη σκέπασε τον οικισμό στο Διαπλησί. Εβήθα χρόνια μετά, ο Γ.Χ. Χουρμουζιάδης φέρνει στο προσκήνιο τον λιμναίο οικισμό, με την πρώτη αυτή καταγραφή των βασικών πληροφοριών που προέκυψαν από τη σύγχρονη διεπιστημονική έρευνα. Εντύπωση μας έκανε, ωστόσο, η αποσιώπηση ενός ιδιαίτερα σημαντικού ευρήματος, της προϊστορικής εβλήτης ενεπιγράφης πινακίδα που ο ίδιος ο καθηγητής Γ.Χ. Χουρμουζιάδης έχει παρουσιάσει μέσα από συνεντεύξεις και φωτογραφίες στον ημερήσιο Τύπο. Το βιβλίο αυτό διαβάζεται άνετα και ευχάριστα, ακόμα και από τον μη ειδικό, προσφέροντας στον αναγνώστη ένα ευρύ φάσμα γνώσεων, πληροφόρησης και προβληματισμού.

Πρωτοβυζαντινή Μεσοίη και Ολυμπία. Αιστικές και αγροτικές χώρες στη δυτική Πελοπόννησο

επιμ. Π. Θέμελης, Β. Κόντη

εκδ. Εταιρεία Μεσογιανικών Αρχαιολογικών Σπουδών και Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/ΕΙΕ, Αθήνα 2002

Στην ενδιαφέρουσα αυτή έκδοση περιλαμβάνονται οι ανακονισμούς ενός συμποσίου που οργανώθηκε λίγα χρόνια πριν και είχε το συγκεκριμένο θέμα. Μέσα από αυτές εξετάζονται τόσο το φαινόμενο της διάδοσης του χριστιανισμού στη Δυτική Πελοπόννησο όσο και η αιστική και αγροτική ανάπτυξη του ίδιου χώρου, με βάση τα ανακαλυπτικά δεδομένα από την περιοχή της Μεσοίης και της Ολυμπίας.

Οι βυζαντινές εκκλησίες της Άρτας

Νικόλαος Μουτσόπουλος

εκδ. Παρητηρής, Θεσσαλονίκη 2002

Ένα ενδιαφέρον λεύκιμο-οδηγός για να γνωρίσει κανείς τα βυζαντινά μνημεία της Άρτας, όπου οι μικροί ναοί μοιάζουν με μουσεία της βυζαντινής παράδοσης—καθώς αυτά αλληλεπικαλύπτονται και με την παρουσία της παλαιολογικής ζωγραφικής—, αποτελούν χώρους όπου μπορεί κανείς με ευκολία να διακρίνει τα ίχνη της παράλληλης εξέλιξης τέχνης και ιστορίας.

Η παλαιολογική ζωγραφική στη Θεσσαλονίκη

Μαρία Καμπούρη-Βαμβούκου, Θανάσης Παπαζωτός

εκδ. Εξάντας, Αθήνα 2002

Μια σύνοψη της ιστορίας της παλαιολογικής ζωγραφικής μέσα από αξιόλογα δείγματα της που κοσμούν ναούς κυρίως της Θεσσαλονίκης δίπλα στο λεύκιμο αυτό, το οποίο απηχείται στις εικόνες μάλλον παρά στο ιστορικό κείμενο.

Το βυζαντινό νόμισμα

Βάσω Πέννα

εκδ. Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου, Λευκωσία 2002

Με υπότιτλο «Μέσο συναλλαγής και έκφραση αυτοκρατορικής προπαγάνδας», το βιβλίο μας (ελληνικό-αγγλικό) αυτό βιβλίο περιλαμβάνει την τρίτη κατά σειρά έκδοση για την ιστορία της νομισματοκοπίας, του Πολιτιστικού Ίδρυματος Τραπεζής Κύπρου (ΠΙΤΚ), η οποία δομήθηκε τον Μάιο του 2000 στη Λεμεσό. Συνολικό και σαφές, το κείμενο της Βάσως Πέννα αποτελείται από

τα παρακάτω μέρη: α) Το βυζαντινό νομισματικό σύστημα, β) Το βυζαντινό νόμισμα στις συναλλαγές, γ) Το βυζαντινό νόμισμα ως έκφραση της αυτοκρατορικής προπαγάνδας, και δ) Επιμύριο, το οποίο περιλαμβάνει κατάλογο νομισμάτων, επτά πίνακες του βυζαντινού νομισματοκοπικού συστήματος, βιβλιογραφία και ελαστική—το τονίζουμε, γιατί το νόμισμα δύσκολα φωτογραφίζεται τόσο καλά—εικονογράφηση.

Η γυναίκα στο Βυζάντιο

Ρόζα Ιμβριωτίη

εκδ. Περίοδος, Αθήνα 2002

Εικοσιπέντε χρόνια πέρασαν από το θάνατο της πρωτοπόρου φεμινίστριας Ρόζας Ιμβριωτίη και οι εκδόσεις Περίοδος εξέδωσαν, για να τιμήσουν τη μνήμη της, το βιβλίο αυτό, που όμως είναι σταθμός στην ιστορία της γυναίκας, η οποία η ίδια η συγγραφέας ανασέρει στην εισαγωγή της, πολλές ιστορίες των γυναικών έχουν γραφτεί από άνδρες σοφούς, οι οποίοι, ωστόσο, αντιμετώπιζαν τη γυναίκα σαν «κόκκο» ή σαν μοντέλο. Η Ιμβριωτίη την αντιμετωπίζει σαν ενεργό και υπεύθυνο μέλος της κοινωνίας.

Το βασίλειο της Κύπρου και οι Σταυροφορίες, 1191-1374

Peter Edbury

εκδ. Παοθαβίνας, Αθήνα 2003

Γνωστός για την εδίκησή του στη μελέτη των Σταυροφοριών, ο συγγραφέας πραγματεύεται με πολύ καλή ανάλυση των γεγονότων της περιόδου 1191-1374 στο διάλυτο βασίλειο της Κύπρου. Ακριβής και ρευστή η μετάφραση της Αγγλικής Νικόλαου-Κονάρη.

Οι Έλληνες στη Μαύρη Θάλασσα

Μαριάννα Κορομηλά

εκδ. Πολιτιστική Εταιρεία «Πανάορα», Αθήνα 2002

Επαυξημένη κυκλοφορήσε η νέα έκδοση του βιβλίου αυτού της Μαριάννας Κορομηλά, που εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1991. Στη νέα του μορφή, το έργο περιλαμβάνει όλα τα πρόσφατα ιστορικά δεδομένα. Η συγγραφέας, με τη ζωντανή και ζεστή έκφραση της, μας βοηθά να παρακολουθήσουμε τον ρου των ιστορικών γεγονότων. Έχοντας διαβάσει και την πρώτη έκδοση, ε-τούτη η δεύτερη έκδοση μας φάνηκε σαν ένα καινούριο βιβλίο, το οποίο, και πάλι, αγαπήσαμε πολύ.

Τήνος. Περιπλησίον στο Δήμο Εξώμβουργου

Αριστέλης Κοντογώργης

εκδ. Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξη του Δήμου Εξώμβουργου, Τήνος 2002

Ένα λευκιμο-ντοκουμέντο για έναν τρόπο ζωής που φαίνεται να παραμένει ανεπησφιγμένο. Όσοι έζησαν τις εσχές και τα χωριά, έτσι όπως τα αποτύπωσε ο φακός του Αριστέλη Κοντογώργη, μπορούν να θεωρούν τον εαυτό τους τυχερό, γιατί γνώρισαν έναν ανθρώπινο τρόπο ζωής. Το λεύκιμο αυτό είναι πολύτιμο ως «αρχαιολογικό υλικό», αφού καταγράφει την αρχαιολογία που γεννιέται μέσα από έναν κόσμο που χάνεται.

Η Μοκρίνισα μέσα από το φακό του

Δημήτρης Λέτσιου

Αριστέλης Κοντογώργης

εκδ. Αίολος, Αθήνα 2002

Η κοινή μας αρχαιολογία, μια από τις όψεις της ζωής που χάθηκε. Από το 1955 έως σήμερα, ο 92χρονος πα Βολιώτης Δημήτρης Λέτσιου έχει καταγράψει τριόντες ζωής που άλλαξαν, τονία που έγιναν αγνώριστα, συνήθειες που χάθηκαν. Τα θέματα που απεικονίζονται στο πρώτο μου 20ού ετήσιο χάρτηκαν, όταν, με το σταμάτο του 1954, μεγάλο μέρος του Βόλου καταστράφηκε. Έτσι, το 55 σποησδοστέο το νέο Ξεληνίω του «ρεπυνητή-καλητέρη».

Εύβοια. Τα Αρβανίτικα

Τίτος Γιοχάλας

εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2002

Ενδιαφέρον και τόσο καλοδοκούμενο, ώστε μοιάζει πλήρες το βιβλίο αυτό που αναφέρεται στους Αρβανίτες της Εύβοιας. Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, αναφοράς σε τοπωνύμια, ονόματα, ιστορικά κτίσματα και μνημεία, σημαντικά ιστορικά στοιχεία, αλλά και τη γλώσσα, τα αρβανίτικα κείμενα και τραγούδια κ.λπ. Αφηγητής των χωρικών στη διάλεκτο που χρησιμοποιούν σήμερα (με μεταφράσεις), γλωσσάριο, αλλά και φωτογραφίες σχολασμένες, που υποστηρίζουν θαυμάσια το κείμενο, συμπληρώνουν την ύλη του βιβλίου, μαζί με το οποίο προσφέρεται και ένα CD με αρβανίτικα τραγούδια και σφειρίσματα.

Σαρακατσάνικα παραμύθια

Carsten Höeg (καταγραφή και α' έκδοση)

εκδ. Αγρα-Ιδρυμα Αγγελικής Χατήρηχλη, Αθήνα 2002

Πρόκειται για μια επιλογή – με εισαγωγή και σχέδια της Άνας Αγγελόπουλου – των σαρακατσάνικων παραμυθιών που, το 1926, είχε καταγράψει ο δανός ερευνητής Carsten Höeg, και είχαν εκδοθεί σε συνεργασία ο γαλλικός εκδοτικός οίκος Edward Champion και ο δανικός V. Plo-P. Branner. Η νέα αυτή έκδοση, εικονογραφημένη από τον Παύλο Σάμιο, μάς κάνει να ελπίζουμε για τη δημοσίευσή του συνόλου του έργου.

Ο ελληνισμός της Κωνσταντινούπολης

Σούλα Μπότζη

εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2002

«Κονιότητα Σταυροδρομίου-Πέραν, 19ος-20ός αιώνας» είναι ο υπότιτλος του βιβλίου αυτού, που επιχειρεί, με επιτυχία, την ιστορική και κοινωνική οικιαγράφηση της αστικής κοσμοπολίτικης κονιότητας της Κωνσταντινούπολης. Φωτογραφικές πλάσιου του κείμενου, έτσι που ο αναγνώστης «ζει» τα γεγονότα σε γνώριμο τόπι.

Γάμος ο ελληνικός, 800 π.Χ.-2000 μ.Χ.

Συμεωνίδου-Χείλαρη Χρυσάνθη

εκδ. Μαρίνου Μορφωτικό Κέντρο Δήμου Ελληνικού, Αθήνα 2002

Μια συνολική και διαχρονική θεώρηση του γάμου, μέσα από πλούσια σχετική βιβλιογραφία, επιχειρείται στις σελίδες αυτής της συγκριτικής λαογραφικής έρευνας. Η συγγραφέας περιγράφει το γαμήλιο έθιμο από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας, όπως αυτά τελούνται σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, ενώ ταυτόχρονα αναφέρεται και σε σχετικές με το κεντρικό θέμα παραμύθια, την ελληνική ιστορία, τον έρωτα, τη γυναίκα και τη θέση της στην κοινωνία κ.λπ. Εκτεταμένες αναφορές γίνονται στο γάμο των Ποντίων, των Τσακικών Κουκουριάς του νομού Αρκαδίας Πελοποννήσου και των εντοπίων του νομού Φλώρινας Μακεδονίας. Βιβλίο που συγκεντρώνει στοιχεία χρήσιμα για ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα του ανθρώπινου βίου.

Τα φυτά του πάρκου της Αρχαίας Αγοράς

Εμμανουήλ Βάθης

εκδ. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2002

Οραία διήγησης (ελληνικό-αγγλικό) λείψανο, στο οποίο παρουσιάζονται, σε σχέδια του Ε. Βάθης, όλα τα φυτά (δέντρα, θάμνοι κ.λπ.) που είχε επιλέξει – μετά από σχετική μελέτη της αρχαίας χωροδωρίας – του ο πάρκο της Αρχαίας Αγοράς της Αθήνας, ο διευθυντής της Αμερικανικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Αθήνα Homer Thompson.

Κεραμικών εμπόριο... μαπίες στο παρελθόν

επιμ. **Ελένη Πέτρακα**

εκδ. Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής, Αθήνα 2002

Το νέο αυτό λείψανο, σε συνέχεια του προηγούμενου κεραμικού εμπόριου... , εκδόθηκε στο πλαίσιο του εορτασμού των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2002. Αποτελεί μια προσπάθεια διαχρονικής προεργασίας του εμπόριου των προϊόντων αγγειοπλαστικής, με ερασιώρη πάντα το αρχείο προφορικών μαρτυριών και εποπτικό υλικού του Κέντρου Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής.

Οιδίπους Τύραννος: τραγικός ηρωισμός

και τα όρια της γνώσης

Charles Segal

εκδ. Ελληνική Ανθρωπιστική Εταιρεία, Αθήνα 2002

Σπάνιος ένας κλασικός φιλόλογος έχει επιδείξει τέτοια ευρυτά εμπειρία. Ο εκπαιδευτικός αποδίδει ένα δύσκολο κείμενο – σε άριστη μετάφραση του Ε.Δ. Παπαδημητρίου – μέσα από το οποίο ο Οιδίπους Τύραννος προβάλλει ως ο απόλυτος σφοδρότερος ήρωας, πολύπλευρος και ικανός να δώσει τόσες λύσεις σε προβλήματα όσες μπορεί να συλλάβει ο ανθρώπινος νους. Ακόμα και εάν κανείς δεν συμφωνήσει με την ευρυτά του πνεύματος του Segal, η ανάγνωση του έργου είναι βεβαίως ότι θα του διευρύνει τους ορίζοντες.

Η αρχαία ελληνική σκέψη στον αραβικό πολιτισμό

Δημήτριος Γούτας

εκδ. Περίπλους, Αθήνα 2002

Η νίκη δεν είναι πάντοτε στρατιωτική, όπως μάλιστα έχει αποδειχθεί πολλές φορές στην ανθρώπινη ιστορία. Μετά την άνοδο της αραβικής δυναστείας των

Αββασιδών στην εξουσία και την ίδρυση της Βαγδάτης το 762 μ.Χ., η νίκη α-νήκε στο ελληνικό πνεύμα, που επικρατεί μέσα από πολυάριθμες αραβικές μεταφράσεις αρχαιοελληνικών κειμένων, φιλοσοφικών και επιστημονικών. Το φαινόμενο μελετά ο καθηγητής της αραβικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο του Γέιλ Δ. Γούτας.

Ο Πορφυρός Κώδικς των Ευαγγελίων

εκδ. Μιλίτης, Αθήνα 2002

Πρόκειται για ένα από τα αρχαιότερα χειρόγραφα Ευαγγελία, αφού χρονολογείται στον 6ο αιώνα, την εποχή του αυτοκράτορα Ιουστινιανού. Με την παρούσα έκδοση επιχειρείται η πανομοιότυπη έκδοση του κώδικα, με το «δέσιμο» όλων των φύλλων που υπάρχουν και φυλλοσυντάξι σκόρπια στη Βιβλιοθήκη της Ιεράς Μονής Πάμμου, στη Βιβλιοθήκη της Πετρούπολης στη Ρωσία, στο Βρετανικό Μουσείο, στο Βατικανό, στη Νέα Υόρκη και στα Βυζαντινά Μουσεία Αθηνών και Θεσσαλονίκης. Η έκδοση συνοδεύεται από έναν τόμο που περιέχει την ιστορία της μεταφοράς του χειρογράφου στην Πετρούπολη, αναφέρεται στη Βιβλιοθήκη της Ιεράς Μονής Πάμμου και δίνει την πλήρη παλαιογραφική περιγραφή του κώδικα.

A. M.

Επίσκεψις εις το άστυ

Εύη Πίνη

εκδ. Δήμος Μεταμόρφωσης-Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων ΥΠΠΟ,

Αθήνα 2002

Πρόκειται για έκδοση που προέκυψε από τη συνεργασία των αρχαιολόγων του ΥΠΠΟ και των μαθητών του 3ου Δημοτικού Σχολείου Μεταμόρφωσης (Ιδ' τάξη), και φιλοδοξεί να αποτελέσει χρήσιμο βοήθημα για τον εκπαιδευτικό, να του δώσει ιδέες για τη διδασκαλία της Ιστορίας μέσα και έξω από τη σχολική τάξη, καθώς συνδυάζει την τεκμηριωμένη πληροφορία με τη μαθησιακή. Η ύλη του βασίζεται στις εργασίες των μαθητών για τον δήμιο και ιδιωτικό βίο των Αθηνίων κατά την κλασική περίοδο.

Με τον Πausανία στην αρχαία Μεσσήνη

συλλογικό έργο

εκδ. Καλειδοσκοπία, Αθήνα 2002

«Ένας αρχαιολογικός περπατός για παιδιά» στην αρχαία πόλη, και κυρίως στο Ακρόηπιον, που θα τον χαρούν και οι συνοδοί τους. Οραία οργανωμένες δραστηριότητες, εξυμνο κείμενο και αισθητικό πολύ καλό το Εξοριστήριο των θεσμών με τα χρώματα. Κεντράζει τη φαντασία του παιδιού και το βοηθά και στην κατανόηση του χώρου μέσα στο χρόνο. Καθώς μάλιστα τα παιδιά αγαπούν αυτό που κατανοούν, μια από τις επιτυχίες του οδηγού αυτού είναι πως γεννά την αγάπη των παιδιών για τον τόπο τους και την ιστορία του. Για την έκδοση αυτή συνεργάστηκαν οι: Τ. Ζώμπος, Φ. Κομπίση, Γ. Παναγιώτου, Δ. Σταματόπουλος, Μ. Σταματόπουλου, Κ. Τζαμουράνη.

Εκπαιδευτικά προγράμματα-ΙΣΤ' Εφορεία

Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων

γεν. επιμ. **Χρήστος Γκατζολής**

εκδ. ΙΣΤ' ΕΦΚΑ, Θεσσαλονίκη 2002

Στο πλαίσιο των σχετικών με τα εκπαιδευτικά προγράμματα εκδόσεων του Υπουργείου Πολιτισμού εντάσσεται και το ολιγοσέλιδο αυτό έντυπο, που ως στόχο έχει τη συνθητική παρουσίαση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που διαργανώνονται – με πολύ ενθαρρυντικό αποτέλεσμα – από τη ΙΣΤ' ΕΦΚΑ και το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης. Προκειμένου να πληρώσουν τα παιδιά την ιστορία και αρχαιολογία του τόπου τους, καθοδηγούνται από ειδικούς μαθησίους να σκέπτονται και να εκφράζονται. «Ου» της αξίας τους στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης ή στους κοντινούς αρχαιολογικούς χώρους.

Η Κάλυμνος της παλιохριστιανικής εποχής

εκπαιδευτικός φάκελος

εκδ. ΥΠΕΠΘ-ΥΠΠΟ-4η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Ρόδος 2001

«Ψηφίδες Βυζαντινών» ονομάζεται η σειρά στην οποία εντάσσεται ο φάκελος της Κάλυμνος (Πρόγραμμα ΜΕΛΙΑ). Περίσσεια ένα δεκαεξασέλιδο με πληροφορίες για τον εκπαιδευτικό, ένα εκατοσέλιδο που απευθύνεται στους μαθητές και έξι χαρτάκια με σχέδια τμημάτων της Βασιλικής του Χριστού της Γεορουσάλμης, για την κατασκευή του μνημείου (μικρο-χαρτοκολλητική). Για τον πολύ ωραίο αυτόν φάκελο συνεργάστηκαν οι Α. Πλάτων (γενική επιμέλεια), Β. Καραμπασιώτης (κείμενα), Μ. Κουτελλάς (σχέδια), Κ. Μόνας (σχεδιασμός μακέτας), Γ. Τορκιάς (σχεδιασμός εντύπου).

Ο Ζωγράφος Ρωμανός Καλομοίρης επιμ. Μ. Παρχαρίδου-Αναγνώστου

εκδ. ΥΠΠΟ, 11η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων-Βυζαντινό Μουσείο
Βέροιας, Βέροια 2002

Πρόκειται για δύο προσεγγιμένα έντυπα –ένα για τη μαθητή (Ε', ΣΤ' Δημοτικού, Α', Β' Γυμνασίου) και ένα για τον εκπαιδευτικό–, με τίτλο «Ο Ζωγράφος Ρωμανός Καλομοίρης επισκέπτεται τη Βέροια ή πώς ένας καλλιτέχνης βοηθά στη μετάδοση της πληροφορίας». Το έντυπο του εκπαιδευτικού αναφέρεται στη θέση του καλλιτέχνη στη βυζαντινή κοινωνία, στον τρόπο εργασίας και στο ζήτημα της επιμνησίωσης ή μη των ζωγράφων, στους παραγγελιοδότες και το ρόλο τους στην παραγωγή των έργων τέχνης, στη συμβολή των ζωγράφων στη διάδοση των κυρίαρχων ιδεών και την επικοινωνία. Τα παιδιά μαθαίνουν για την ιστορία του ζωγράφου, ενώ οι ασκήσεις τα βοηθούν να κατανοήσουν τα εκθέματα του Μουσείου και να ασκήσουν την παρατηρητικότητα τους.

Δέκα μικροί διάλογοι για ένα μουσείο 'Ελσα Μυρογιάννη

εκδ. Καλειδοσκόπιο, Αθήνα 2002

Μια προσέγγιση του μουσείου για παιδιά του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού, ένα πρωτότυπο εγχείρημα, αφού οι μεγάλοι απευθύνονται στα παιδιά με διαφορετικό λόγο, απλό και εύληπτο. Αν και το εν λόγω μουσείο είναι το Μουσείο Βυζαντινού Παικτιμίου στη Θεσσαλονίκη, η διαδικασία γνωριμίας και η στρατηγική προσέγγισης είναι οι ίδιες για κάθε μουσείο. Το μικρό αυτό βιβλίο δεν προοιχεί το παιδί, το διασκεδάζει και το κάνει ικανό να θέτει ερωτήσεις και να απαντά.

Στον τροχό του αγγειοπλάστη Ευδοκία Καραγιάννη

εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2002

Πρόκειται για μυθιστόρημα, όμως δεν είναι ένα ανάγνωσμα που μόνο μας διασκεδάζει. Η συγγραφέας, με σπουδές Αρχαιολογίας και Ιστορίας, ζέρνει να μας προσφέρει με τρόπο μαγικό σε μια άλλη εποχή, με διαφορετική νοοτροπία και έναν άλλο πολιτισμό, ελληνικό. Βασισμένη σε αρχαίες πηγές η πλοκή βέλγει τον αναγνώστη, μέσα από τον ρεόντα λόγο της συγγραφέως. Μέσα από τις σελίδες της ιστορίας αυτής, που μας παγιδεύει ευχάριστα, μαθαίνουμε πολλά για την αρχαία πόλη και τους πολίτες της αλλά και για τον Άνθρωπο.

Βυζαντινές εικόνες. Τέχνη, τεχνική και τεχνολογία πρακτικά συμποσίου

επιμ. Μαρία Βασιλάκη

εκδ. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2002

Δίγλωσσος (στα ελληνικά και τα αγγλικά) τόμος του ομώνυμου διεθνούς Συμποσίου που οργανώθηκε στη Γεννάδεια Βιβλιοθήκη, από την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών (20-21.2.1998). 43 κείμενα ελληνικών και ξένων ειδικών χωρίζονται σε 3 ενότητες: 1) Από την τέχνη και την τεχνολογία των εικόνων, 2) Από την τέχνη και την τεχνολογία των εικόνων, 3) Από την τέχνη και την τεχνική άλλων μέσων της βυζαντινής τέχνης. Ο τόμος αυτός, προσεγγιζόμενος σε μορφή απλή και περιεχόμενο, με πλούσιο εικονογραφικό υλικό, αποτελεί σίγουρα ένα πολύτιμο και χρήσιμο εργαλείο για την επιστημονική έρευνα.

De l' Egypte à Pompéi

Le cabinet d'antiques du duc d'Aumale à Chantilly
κατάλογος έκθεσης

επιμ. Alain Pasquier, Ludovic Laugier, Anne-Marie

Gumier-Sorbets

εκδ. Somogy, Chantilly 2002

Πρόκειται για τον κατάλογο της ιδιαίτερης ενδιαφέρουσας έκθεσης που παρουσιάστηκε στο Μουσείο Compiègne (15.6-9.9.2002), στην οποία εστειλή, για πρώτη φορά στο σύνολό της, η συλλογή του δούκα d'Aumale: έργα αιγυπτιακά, ελληνικά, ετροσκικά και ρωμαϊκά, που συγκεντρώθηκαν στα μέσα του 19ου αιώνα (1843-ανασκαφές της Πομπηίας, 1854-αγορά ζωγραφικών πινάκων και αρχαιοτήτων από τον πηλερό του, πρίγκιπα του Σαλέρνο). Ο κατάλογος αυτός, με πρόλογο του Alain Pasquier, γενικού επιμελητή ελληνικών και ρωμαϊκών αρχαιοτήτων του Μουσείου του Λαφόβρι, εισαγωγή και κατάλογο μέρους των εκθεμάτων του Ludovic Laugier, επιστημονικού συνεργάτη στο ίδιο Μουσείο, και με μελέτη των ψηφιδωτών από την ειδική στο θέμα Anne-Marie Gumier-Sorbets, αποτελεί έργο αναφοράς, καθώς παρουσιάζει αφενός σημαντικότερα έργα τέχνης και αφετέρου χαρακτηριστικά του 19ου αιώνα, εποχής των μεγάλων συλλογών. Για περισσότερες πληροφορίες: <http://www.

institut-de-france.fr>, <http://www.chateauduchantilly.com>, <http://www.mu-seeconde.com>).

Παιχνίδια Πολιτισμού κατάλογος έκθεσης

εκδ. ΥΠΠΟ 2002

Πλούσιος και πολύ καταπονητικός όσον αφορά την εκπαιδευτική δράση του Υπουργείου Πολιτισμού, ο κατάλογος αυτός εκδόθηκε με αφορμή την έκθεση «Παιχνίδια Πολιτισμού. Εκπαιδευτικές Δράσεις του Υπουργείου Πολιτισμού» (Αθήνα, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2002 / Θεσσαλονίκη, Φεβρουάριος-Απρίλιος 2003).

Έλληνες χαρακτές στον εικοστό αιώνα κατάλογος έκθεσης

εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης/Alpha Bank, Αθήνα 2003

Εξαιρετικά καλαίσθητος και προσεγγιζόμενος από κάθε άποψη, ο κατάλογος αυτός αποτελεί σίγουρα έναν πολύτιμο οδηγό στον συναρπαστικό κόσμο της ελληνικής χαρακτικής τέχνης, των δημιουργών και της ιστορίας της.

Λ'Archéologie

τεύχος 64 (Φεβρουάριος-Μάρτιος 2003)

Το τεύχος αυτό του γαλλικού αρχαιολογικού περιοδικού L'Archéologie έχει ένα πολύ ενδιαφέρον αφιέρωμα για τα αρχαιότερα μνημεία του κόσμου, τα οποία βρίσκονται, σύμφωνα με τις μελέτες που δημοσιεύονται, στη δυτική Γαλλία. Το εισαγωγικό άρθρο πληροφορείται «Τα πρώτα μεγάλα μνημεία του κόσμου. Η γέννηση του μεγαλιθισμού στη Βόρεια Ευρώπη».

Revue Archéologique

τεύχος 2 (2002)

Ο δεύτερος τόμος του 2002 του περιοδικού περιέχει σημαντικά άρθρα. Ο Μ. Κοή μελετά το Νίκηφόρο της Περγάμου και τις εσώρες που διεξάγονταν εν αυτοί, και η Μ. Hamiaux ένα διάγραμμα έρωτα. Στη συνέχεια, ο Cl. Boffroy παρουσιάζει εργασίες που αφορούν στην έρευνα της ελληνικής και ρωμαϊκής χαλκτικής τέχνης.

Ο Μέντωρ

τεύχος 66 (Απρίλιος 2003)

Το Πρακτικό της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης, αφιερωμένης στη μνήμη του Άγγελου Σ. Βλάχου, αλλά και ειδική αναφορά στην καταστροφή και τη λεηλασία των μνημείων του Ιράκ, περιεχόμενα στο τεύχος αυτό του χρονογραφικού και ιστοριοφιλικού δελτίου της Εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας.

Ελληνική Εταιρεία

τεύχος 9 (Ιανουάριος-Μάρτιος 2003)

Στο τεύχος αυτό γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις προσπάθειες για τη διάσωση ενός από τα τελευταία ιστορικά σινολικά του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα στην Αθήνα, του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου (Διονυσίου-Ιατρίδου, Κολωνάκι), το οποίο απειλείται με κατεδάφιση. Έως σήμερα δεν υπάρχει καν φωτογραφική ή σχεδιαστική αποτύπωση, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει –σε περίπτωση κατεδάφισης– να εξερραστεί το κτιριακό συγκρότημα ακόμη και από την ιστορική μνήμη.

Ενημερωτικό Δελτίο του Λαογραφικού Ιστορικού Μουσείου Λάρισας

Λάρσα 2003

Μικρός, ωστόσο τόμος γνωριμίας, στον οποίο αποτυπώνεται η φυσιογνωμία του Μουσείου αυτού, που επιχορηγείται από το Υπουργείο Πολιτισμού. Πληροφορούμαστε γενικά για το μουσείο, τις ποικίλες δραστηριότητες (εκπαιδευτικές κ.λπ.) που διοργανώνει σε συνεργασία και με άλλα ιδρύματα, για τις συλλογές που στεγάζει. Περιήληξη των κειμένων γίνεται και στην αγγλική γλώσσα.

Σύνταξη

περιοδική έκδοση

τεύχος 85 (Ιανουάριος-Μάρτιος 2003)

Το τεύχος αυτό, με την, όπως πάντοτε, πολύ ενδιαφέρουσα υλική, έχει ως θέμα «Η εικαστική παράδοση: Δημιουργία ή Μίμηση», και αφορά την εικαστική έκφραση, όπως την αντιλαμβάνει η Εκκλησία.

Τα «Αρχαιολογικά» επιμελείται η Κατερίνα Τσεκούρα